Ў нумары: Аб польска-беларускіх сувязях • Аб перасадцы сэрца • Аб беластоцкай хуткай дапамозе

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 12 (267) | ГОД VII | БЕЛАСТОК 25 САКАВІКА 1962 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

УЖО ЗА ТЫДЗЕНЬ

Падзямельныя фабрыкі ў Францыі і Італіі, у якіх жывыя трупы працавалі над прадукцыяй цудоўнага аружжа, што мела ратаваць гінуўшы фашызм; праслаўлены Атлантычны вал — усё гэта таямніцы, якіх сцераглі да зубоў узброеныя людаеды з СС. У гэтыя месцы муха не магла праляцець, не толькі чалавек. Людзі, якія працавалі ў падзямельных фабрыках, не выходзілі адтуль жывымі.

Аднак... Ці аднак таямніца была сапраўды абсалютнай? Адкуль жа тады савецкае камандванне ведала таямніцу і фабрык, і Атлантычнага вала і нават мела здымкі і планы гэтых аб'ектаў.

Кім у сапраўднасці быў барон Генрых фон Гольдрынг — прыёмны сын самога шэфа СС у Берліне, генерала Бертгольда, высокапастаўлены афіцэр у штабе германскай арміі? Чаму барон любіў трымацца за гузік свайго мундзіра?

Абавязкова чытайце сістэматычна новую аповесць «Нівы» — «Барон фон Гольдрынг».

УЖО ЗА ТЫДЗЕНЬ

ПА МАТЭРЫЯЛАХ V-АЙ СЕСІІ ВРН

НАСЕННЕ ПАДАЕ Ў ГЛЕБУ

5-гадовы насенны план Беласточчыны закладае поўную самастойнасць у прадукцыі адборнага насення збожжавых, а насенне бульбы нават ужо зараз мы высылаем у іншыя ваяводствы і заграніцу, дзе яно высока цэніцца.

Чаму самастойнасць у рамах ваяводства ў прадукцыі насення так важная? Таму што насенне, выгадаванае ў нашых кліматычных умовах, найлепш надаецца да сеяння ў тых жа самых умовах. Яно ўжо прыстасаванае да гэтага клімату і да гэтай глебы.

Прадукцыяй насення займаюцца ў першую чаргу ПГР-ы, якія даюць г. зв. «арыгіналы». (калі гаворым аб збожжы) і А клас (калі гаворым аб бульбе). Арыгіналы ідуць затым у гаспадаркі «рэпрадукцыйныя» (іх на Беласточчыне аж 17 000), дзе з іх вырошчваецца І адсеў і ніжэйшыя класы бульбы. 1-шы адсеў прызначаецца на міжсуседскі абмен.

Захаванне спраўнасці, добрай арганізацыі і датрымліванне тэрмінаў міжсуседскага абмену — адна з важнейшых задач усёй службы сельскай гаспадаркі (грамадскіх аграномаў — у першую чаргу, камісій сельскай гаспадаркі, сельгасгурткоў, аддзелаў сельскай гаспадаркі).

17 000 рэпрадукцыйных гаспадарак! Ужо самая лічба насоўвае думку, што гаспадаркі гэтыя часта бываюць дробныя, што не з'яўляецца момантам дадатным. А да таго, не ўсе яны яшчэ сур'ёзна падыходзяць да сваіх заданняў. Напрыклад, у Сакольскім павеце за 1961 год на 61 вёску, вызначаную да рэпрадукцыі, у 8-мі рэпрадукцыі ўвогуле не было, а ў ГРН-ах Багушы, Саколка і Талькоўшчына ніводзін вызначаны рэпрадуцэнт не ўзяў насення з ГС-у.

Прыклад, які зрэшты не сведчыць аб адсталасці самых сялян у даных грамадах, але перад усім аб нядбайнасці працуючых тут грамадскіх аграномаў. Бо іменна **першым, ад каго залежыць рэалізацыя насеннай праграмы на вёсцы, з'яўляецца грамадскі аграном.** Да яго абавязкаў перад усім належыць зараз рэалізацыя гэтай праграмы. І гэтага павінны гаспадары станоўча ад аграномаў патрабаваць.

Недахопы ў працы грамадскіх аграномаў — не адзіная прычына нездавальняючых вынікаў у рэалізацыі насеннай праграмы. Іншыя прычыны: **нізкая культура сельскай гаспадаркі на нашых вёсках; адсталасць і несвядомасць многіх гаспадароў — фальшывая думка, што сваё насенне найлепшае; вельмі часта вінаваты і ГС-ы, якія прымаюць насенне неадпаведнае, а і ў самых магазінах ГС часта яго мяшаюць, заменьваюць.**

З усімі гэтымі праяўленнямі трэба востра змагацца, бо праз іх церпіць наша гаспадарка, і барацьбу такую ў першую чаргу павінны падняць **грамадскія рады нарадовыя.** Яны зрэшты, як вынікае з палажэнняў насельніцтва ў пяцігадовым плане Беласточчыны, павінны быць **галоўным арганізатарам міжсуседскага абмену. А як паказалі аналізы і кантролі, ГРН-ы дагэтуль вельмі мала і слаба займаліся справамі насельніцтва, стаялі з боку так важнай праблемы нашай гаспадаркі.**

Абавязак усіх адказных за рэалізацыю насеннай праграмы — гэта запэўніць гаспадарам **тэрміновую дастаўку добрага насення тakіх відаў, якія ў даных умовах дадуць высокі ўраджай. Дастаўка насення арыгіналаў, як і міжсуседскі абмен павінны праводзіцца ўжо восенню.** Спазненне вядзе да дэзарганізацыі і марнавання адборнага насення (калі рэпрадуцэнт не выменіць І адсеву — корміць ім куры — выпадкі вельмі частыя на вёсцы).

Якасць адборнага **насення** таксама часта бывае дрэнная. І з гэтым трэба таксама змагацца. Нельга прымаць дрэннага насення, бо яно не толькі не павысіць ураджаю, але і разачаруе гаспадара, які пасеяў яго.

Улады ставяць патрабаванні, як ПГР-ам, так і рэпрадуцэнтам І-шага адсеву: да **справы насельніцтва трэба падыходзіць вельмі сумленна, гаспадарам трэба даваць насенне толькі высокай якасці.** Лягчэй паставіць аднак такое патрабаванне ПГР-ам, цяжэй індувідуальным вясковым рэ-

(Працяг на стар. 4)

БЕЛАСТОК

Дом культуры на Новым месце.
Фота: **Ю. Рыбінскі**

Шануйце лес

Лес — цудоўны дар прыроды. Народнагаспадарчае значэнне яго вельмі вялікае. Драўніна выкарыстоўваецца як будаўляны матэрыял і паліва, з кары і лісткоў атрымоўваецца маса каштоўных прадуктаў. Драўніна ёлак служыць галоўнай сыравінай для цэлулоідна-папяровай прамысловасці, з драўніны бярозы і іншых парод вырабляецца фанера, з драўніны асіны прадукуюцца запалкі. Шырокае прымяненне цэлага рада прадуктаў хімічнай перапрацоўкі драўніны, кары лісткоў, (вугаль, смала, дзёгаць, каніфоль, уксусная кіслата, драўнінны спірт, тарпантына і гд.) выклікала развіццё лесахімічнай прамысловасці.

Агромная роля лесу ў захаванні вады, у павышэнні ўраджаю сельскагаспадарчых культур. Лес дае многа раслiннага багацця (грыбы, ягады і лекавыя расліны). Багаты звярынай і птушкай. Мае таксама агромнае санітарнае і адпачынкавае значэнне. Апрача таго лес вялікі ўплыў мае на абмен газаў у паветры, на колькасць асадкаў, на хістанне тэмпературы і г. д.

Такім чынам роля лесу ў прыродзе і жыцці чалавека незвычайна вялікая. Вось таму неабходна лес шанаваць у поўным значэнні гэтага слова. А з пашанай да лесу ў нас не найлепш. Шмат яго нішчаць гаспадары. Яшчэ больш нішчаць лес пажары. Вельмі часта так здараецца, што гэтыя пажары з'яўляюцца вынікам неасцярожнасці, лёгкадумнасці. Недакураная папяроса, якая кідаецца на зямлю ў лесе, недагашаны агонь, кінутая на зямлю непагашаная запалка і г.д. Усё гэта стварае спрыяльныя ўмовы для пажараў. На Беласточчыне за мінулы год такіх выпадкаў было 18.

Бываюць і іншыя прычыны, як іскры з трактараў, іскры з паравозаў, а таксама неўдакладненыя прычыны.

І так, за 1961 год усялякіх пажараў лесу на Беласточчыне было 56. Гэтыя пажары прынеслі вялікія страты. Згарэла за мінулы 1961 год больш 60 га лесу. А за апошнія 3-ы гады агонь знішчыў больш 270 га лесу. Безумоўна, згарэла б шмат больш, каб нашая грамадскасць актыўна не ўключалася да гашэння пажару.

А вось некалькі прыкладаў. У лясніцтве Грабавец на Бельшчыне дзіцё забаўлялася запалкамі. У выніку гульні з запалкамі разрадзіўся вялікі пажар. І вось у гэты час Аляксандр Бакулінскі — кіраўнік мясцовай школы ў Вышках (Бельскі павет) разам са сваімі вучнямі недапусцілі,

(Працяг на стар. 4)

Вітаем свабодны Алжыр

Уздыхаю, і хіба кожны з нас уздыхае з палёгкай і адчувае здавальненне. Урэшце геройскі алжырскі народ можа цешыцца свабодай. Позна, надта ж позна прыходзіць гэтая радасць, якую муціць горыч перажытай трагедыі, муціць успаміны аб крыві і слёзах мільёнаў людзей. Алжырская вайна была для французскага каланіялізму вельмі дарагім мерапрыемствам. Не разыходзіцца тут, аднак, пра матэрыяльны бок. Справа ў цане, якую заплацілі народы алжырскі і французскі, разыходзіцца аб цану гонару і прэстыжу Францыі, якая для многіх была ўвасабленнем ідэй і лозунгаў Вялікай Рэвалюцыі: свабоды, роўнасці і братэрства. Хто ж сёння аблічыць, колькі са свайго бляску страціла ганарлівая Французская Рэспубліка. Фактам з'яўляецца, што страціла яна не толькі Алжыр...

Алжырская вайна працягвалася дакладна сем год, чатыры месяцы і семнаццаць дзён. Выбухнула яна ноччу, 1 лістапада 1954 года, калі 30 першых паўстанцкіх груп зрабілі замахі на пасты французскай паліцыі. Тагачасны прэм'ер Францыі Мендэс - Франс ацаніў гэтыя выпадкі як «не вартыя ўвагі памежнічныя сутычкі», «учынкі хуліганскіх элементаў». Праўда аднак выглядала зусім інакш, і ўжо тады можна было прадбачыць пераможны канец вызваленчага руху алжырскага народа. Толькі французскі ўрад не хацеў зразумець гэтай праўды. 15 лістапада 1954 года, калі ўжо два тыдні працягвалася барацьба з гэтымі «не вартымі ніякай увагі элементамі» французскі ўрад высылае першую групу салдат, налічваючую 50 тысяч асоб. Пасля паяўляюцца ўсё новыя транспарты войск, узброеных найбольш сучасным аружжам і аснашчаных найноўшым абсталяваннем. Не хапала ім толькі ідэй, якія кшталтавалі б баёвы дух салдат. Але затое гэтую ідэю мелі дрэнна ўзброеныя паўстанцы, якія перамагалі і з кожным днём здабывалі большую падтрымку з боку свайго народа.

Французская бездзейнасць парадкае і ўзмацняе каланіяльны тэрор, праследванні, крывавыя расправы над безабаронным насельніцтвам. Ужо не 50 тысяч, а паўмільёна маладых французаў прымае ўдзел у гэтай вайне. На працягу сямі год у Алжыры льецца кроў салдат і мірнага насельніцтва. Найменш мільён арабаў засталося без прытулку у выніку пацыфікацый вёсак і мястэчкаў, тысячы знаходзяцца ў турмах і канцэнтрацыйных лагерах. Так, многа трэба было патраціць часу і пацярпець паражэнняў, каб у Парыжы пераканаліся, што гэтая вайна можа закончыцца не ў карысць Францыі.

Перамога Алжыра поўная. Часовы Ўрад Алжырскай Рэспублікі стаецца адзіным уладаром цэлага абшару краіны. Развеяліся апошнія надзеі каланізатараў на раздзел Алжыра на французскую і алжырскую часткі, упалі канцэпцыі адарвання багатай у сыравіну Сахары. Часовы Ўрад Алжырскай Рэспублікі стаецца адзіным органам улады, а не як хацелі ультрасы — адным з органаў, у склад якіх уваходзілі б таксама фашысты і калябаранты.

У такой сітуацыі павінна выклікаць у нас шчырае захапленне пазіцыя алжырскіх паўстанцаў, якія не кіраваліся пачуццямі помсты, хаця і спазналі столькі крыўд. Урад Алжыра гарантуе ўсім французам, пражываючым на гэтай тэрыторыі, поўную свабоду і недатыкальнасць іх маёмасці. Гэта ж беспрыкладная велікадушнасць пераможцаў. Можна яе вытлумачыць толькі шчырым жаданнем жыць у міры і дружбе нават з людзьмі, якія яшчэ ўчора былі ворагамі. Сапраўды, гэта каштоўнае пачынанне ў сённяшнім поўным сварак свеце.

Шкада толькі, што ў дзень алжырскага свята фашысты з ОАС адкінулі працягнутую руку гэтых велікадушных людзей. Для ОАС падпісанне пагаднення абазначае сігнал да ўзнікнення новай хвалі злачынстваў. Вядома, што гісторыя даўно ўжо вынесла свой смяротны прыгавор для таго роду рэакцыйных груповак. А гэта зусім не азначае, што ОАС не можа не перашкодзіць у мірным развіцці свабоднай краіны. Наадварот, у перадсмяротных сутаргах ОАС яшчэ ў сілах выконваць ролю спушчанай з ланцуга шалёнай сабакі. Гэтыя тры літары — пануры цень, які засланяе радаснае свята свабоднага Алжыра.

Нягледзячы на ўсё гэта, уздыхаем з палёгкай, таму што добра разумеем непазбежнасць гістарычных працэсаў, ведаем, што іх нельга спыніць, што нельга зняволіць народ, які ўжо раз паспрабаваў свабоды. Верым, што народ, які перажыў усе пакуты сямігадовай вайны, знойдзе таксама ў сабе сілы, каб перамагчы жменьку найбольш фанатычных каланізатараў.

Дык вітаем Свабодны Алжыр і жадаем яму поспехаў у цяжкі т. зв. «пераходны перыяд».

УЛ. ЛАЗІНСКІ

СУСТРЭЧА З ПРАФЕСАРАМ ДАЎЭЛЯМ

У 1960 г. друкавалі мы аповесць Аляксандра Бяляева «Галава прафесара Даўэля». Чытачы захапляліся неймаверным лёсам героя, які займаўся зусім невядомымі дагэтуль доследамі па ажыўленні органаў, узятых у свежага трупа.

Ці выдумаў аўтар гэту гісторыю ад пачатку да канца? Аповесць убачыла дзённае святло трыццаць пяць год назад у прыгодніцкім журнале «Сусветны следапыт». Следам за аповесцю ў навуковым біялагічным журнале быў надрукаваны артыкул, у якім выказваліся вынікі шматгадовых доследаў двух вучоных, С. Бруханенкі і С. Чачуліна. Артыкул адразу выклікаў асацыяцыі са зместам аповесці Бяляева. Бруханенка — стваральнік апарата штучнага кровазвароту, папярэдніка ўсіх сучасных апаратаў гэтага роду, таксама як прафесар Даўэль займаўся ажыўленнем органаў і цэлых арганізмаў пасля іх смерці.

Пры дапамозе гэтага апарата Бруханенка гадзінамі падтрымліваў кровазварот і жыццё ў аддзеленай ад тулава галаве сабакі. Відавочцы расказваюць, што галава, якая ляжала на талерцы, адчыняла пашчу, глытала, насцярожвала пры галосных гуках вушы.

Апарат кровазвароту, які выконваў ролю штучнага сэрца, быў вялікім і складаным камплексам розных механізмаў, трубак і прылад. Такое сэрца не магло «біцца ў грудзях». Але прафесар Бруханенка і не ставіў такой мэты. Сваімі доследамі ён проста даказаў, што кровазварот у жывым арганізме можна падтрымліваць штучным шляхам хоць бы на час, які патрэбны, каб выключыць сэрца для аперацыі.

Бруханенка праводзіў доследы да таго, як была напісана "Галава прафесара Даўэля", і Бяляеў аб іх ведаў.

У 1937 годзе да прафесара Бруханенкі з Варонежа прыехаў студэнт-біёлаг 3-га курса і прывёз «механічнае сэрца» ўласнага вынаходства. Яно прадстаўляла сабою дзве сумежныя мембранныя помпы з металу і гумы, якія працавалі ад электраматорчыка.

Нечаканым госцем быў Уладзімір Дземіхаў. Калі яму прышла ідэя стварыць штучнае сэрца, ён нічога не ведаў аб працах Бруханенкі і пайшоў па іншаму шляху: задумаў прыладу, якая б замяніла ў грудзях сэрца. Пры тым узроўні развіцця навукі і тэхнікі думка аб стварэнні пратэзы сэрца выдавалася фантастычнай. Прафесар фізіялогіі, да якога студэнт звярнуўся за парадай, проста не прыняў яго словы сур'ёзна.

ЦІ МОЖНА ПЕРАСАДЗІЦЬ ЧАЛАВЕЧАЕ СЭРЦА?

— Вы фантазёр!

Але Дземіхаў не заламаўся. Пратэз змайстраваў сам. Даведаўшыся аб доследах Бруханенкі, ён на студэнцкую стыпендыю паехаў у Маскву. Вучоны прыняў Дземіхава прыязна і адобрыў яго ідэю.

Вярнуўшыся ў Варонеж, адразу пачаў эксперыментаваць. Пры першых жа спробах замяніць механізмам сэрца сабакі ён сустрэўся з нечаканымі цяжкасцямі. Кроў са штучнага сэрца не хацела ісці ў вены. Пасля шматлікіх настойлівых спроб Дземіхаў, паправіўшы канструкцыю помпы, дабіўся поспеху: сабака з механічным сэрцам пражыла дзве з паловай гадзіны. Ідэя пратэзы сэрца больш не лічылася фантастыкай.

Вялікая Айчынная вайна спыніла доследы Дземіхава. Яго паклікалі ў армію. З фізіёлага яму давялося стаць паталагаанатамам. Ён павінен быў ускрываць памерлых ад ран і хвароб, правяраць правільнасць дыягнозаў і лячэння. Як вучоны, урач, гуманіст Дземіхаў павінен быў шукаць новыя шляхі, якія памаглі б жыццю супроць смерці. Думка аб механічным сэрцы не пакідала яго і ў гэтыя суровыя гады. Але вопытны ўрач — паталогаанатам глядзеў іншымі вачыма на свае папярэднія праекты. Бачучы перад сабою на секцыённым стале параненыя чалавечыя сэрцы, якіх ужо нельга направіць, ён думаў аб тым, што замяніць надоўга іх магло толькі іншае, жывое, здаровае сэрца. Усё часцей прыходзіла ў галаву думка аб пластычнай хірургіі.

Вырашэннем гэтай праблемы вучоны і заняўся пасля вайны. Авалодаўшы хірургічнай тэхнікай, асабліва мастацтвам сшывання сасудаў, ён упарты падышоў да вырашэння задачы перасадкі сэрца і іншых жыццёва важных органаў.

Пластыкай тканак, перасадкай іх медыцына цікавілася з даўніх часоў. На аснове шматлікіх спроб стварылася думка, што чужыя трупныя тканкі наогул у людзей не прыжываюцца. Але ў некаторых выпадках маленькія ўчасткі перасаджанай скуры адміралі, а большыя трансплянты прыжываліся. І калі гэтыя перасадкі рэдка давалі станоўчы рэзультат, то, напрыклад, косці, перахоўваныя пры нізкай тэмпературы па 6—8 месяцаў, прыжываліся таксама паспяхова, як славутая філатаўская рагавіца вока, узятая ад трупа. Дземіхаў успамянуў гісторыю пераліванне крыві. Пакуль не была раскрыта асноўная тайна груп крыві, спробы пераліць яе найчасцей праводзілі да смерці. Пераліванне крыві — па

(Працяг на стар. 6)

Пасля двухтыднёвага маршу партызаны спалі як забітыя. Налепка ціха хадзіў між іх, укрываў іх шынялямі, і перад вачыма яго праносіліся карціны боек, пакуты людзей.

Калі ж была яго першая баявая ноч? Мабыць тады, калі год таму ён упершыню сустрэўся з партызанамі... А можа, яшчэ раней, тады, калі павесілі сінявокага хлопчыка Ваньку?

Ён бачыў перад сабой сяло, ахопленае полымем, чуў галашэнні і стралянніну. А ці не тады была яго першая баявая ноч, калі ён вымушаны быў глядзець, як фашысты палілі вёску ля Оўруча?

Оўруч. Яны набліжаюцца да гэтага горада, і Таня з кожным днём усё больш хвалюецца. Налепка спакойна ўздыхнуў. Як добра, што яна медсястра. Хацела быць сувязной, але ён не дазволіў.

Налепка абышоў увесь лагер. Раптам з-за кустоў пачуліся галасы. Ён наблізіўся да вогнішча, адкуль пахла печанымі грыбамі. Каля агню сядзелі Лескаван і Паўлік.

— Вы не спіце?

— Як бачыш, з лясамі развітваемся, — адказаў Лескаван і працягнуў Налепку вялікі печаны грыб.

— Яне, — падняўся Паўлік. — А ты не пойдзеш з намі?

— Ты што, з глузду з'ехаў? — засмяяўся Налепка. — Не, сябры, я застаюся тут. Хіба вы не чулі думку хлопцаў? Будзем трымацца да прыходу Савецкай Арміі.

— Ляцеў бы ты з намі, — сказаў Паўлік. — Мы заўсёды былі разам. І тваё месца ў Маскве, на палітычнай рабоце.

— Мая палітычная работа тут, Влада. Тут мы найбольш патрэбны.

— Не трэба жартаваць з лёсам. — Паўлік схапіў Налепку за руку. — Разумееш, апошняя хвіліна бывае самай цяжкай.

Налепка нецярпліва паглядзеў на гадзіннік. Яго непакоіла думка, чаму не вяртаецца з аперацыі Чапловіч. Ужо поўнач.

— Ну, я пайду, — падаў ім руку Налепка. — А што датычыць апошняй хвіліны, Влада, то дзе суджана галаву злажыць, туды цябе ногі самі данясуць. Атрад застаецца тут і я з ім.

*

— Камандзір едзе! — закрычаў Дворскі.

Усе выбеглі на дарогу. Налепка саскочыў з каня, перадаў паводы Бэнку і, цяжка дыхаючы, спыніўся перад драўлянай хатай з белымі аконнымі рамамі.

Калі партызаны выстраіліся ў два рады, Налепка абвёў іх усхваляваным позіркам.

— Таварышы, — пачаў ён. — Я вяртаюся ад генерала Сабурава. Савецкая Армія вызваліла Кіеў і замацавалася на правым беразе Днепра. Фашысцкае камандаванне рыхтуе контрнаступленне ў напрамку Жытоміра, Карасценя і Сарн.

Налепка глянуў на гадзіннік і працягваў:

— Праз гадзіну мы выходзім у напрамку Оўруча.

Калі праз хвіліну Налепка ўвайшоў у хату, Таня сядзела на ложку з заплаканымі вачыма. Убачыўшы яго, дзяўчына падбегла і, захлынаючыся ад слёз, абвіла яго шыю рукамі.

— Яне, бацьку павесілі! — усклікнула яна.

Налепка асупянеў. Лоб яго прарэзала глыбокая складка гневу. Заскрыпеўшы зубамі, ён прамовіў:

— Гэтага не можа быць!

— Швагер быў тут, Лука. Бандарэнку таксама забілі. Прытуліўшы дзяўчыну да сябе, Налепка глуха сказаў:

— Мы адпомсцім, Таня, вось убачыш, адпомсцім.

09 — слухаю!

Ало, 09 — слухаю!

— Прышліце карэтку! Чалавек пры смерці!

Дыспетчар ваяводскай станцыі хуткай дапамогі ў Беластоку запісвае адрас хворага, прачыны хваробы, выдае дыспазіцыю лекару, і карэтка хуткай дапамогі ўжо ў дарозе.

У ёй ратунак хвораму. Ад хуткасці прыезду залежыць неаднойчы жыццё чалавека.

Ваяводскую станцыю хуткай дапамогі ў Беластоку арганізавана ў 1946 годзе.

Зараз тут пастаянна працуе 7 лекараў - спецыялістаў.

Аб працы станцыі хуткай дапамогі мы гутарым з намеснікам дырэктара, грамадзянінам Тадэўшам Якубоўскім.

— Праца лекара хуткай дапамогі, — гаворыць Якубоўскі, — гэта цяжкая і вельмі складаная праца. Яму няма з кім пракансультавацца адносна хваробы хворага. Дыягназ хваробы ён неаднойчы вымушаны паставіць сам і вельмі хутка, бо ад яго ж першай дапамогі залежыць жыццё чалавека. А з гэтым няма жартаў.

Не ўсюды яшчэ таксама можа даехаць карэтка хуткай дапамогі. Асабліва зімой, калі завее дарогі, або ў час асенніх ці вясенніх растопаў. Паспрабуй даедзь у такі час у нейкі закутак Беласточчыны. А там жа чалавек чакае лекара і мо' уміраае.

— Ці часта выклікаюць карэтку хуткай дапамогі?

— У сярэднім па 60—70 разоў у суткі. Але быў такі перыяд, напрыклад, у студзені г.г., калі панавала эпідэмія грыпу, дык выклікалі нават па 160 разоў у суткі. Нашыя лекары ў той час проста з ног валіліся ад стомы.

На працягу мінулага года карэткі хуткай дапамогі 18 станцый, існуючых на Беласточчыне, выязджалі да хворых звыш 76 тысяч разоў.

Ёсць шафёры, якія ў станцыі хуткай дапамогі працуюць ад пачатку яе існавання. Такія шафёры як Вінцук Казлоўскі, Альфрэд Бжазоўскі і Станіслаў Стаяк праехалі карэткамі хуткай дапамогі звыш 500 000 кіламетраў кожны.

— Ці выклікание карэткі хуткай дапамогі бывае заўсёды абгрунтаванае?

— На жаль не. Напрыклад, у мінулым годзе звыш 4000 разоў хуткую дапамогу выклікалі зусім не абгрунтавана.

Бываюць людзі несумленныя. Забаліць дзіцяці пальчык ці горла і ўжо выклікаюць хуткую дапамогу. З такімі ж справамі можна пайсці да раённага лекара. А хуткая дапамога павінна выклікацца ў выключных выпадках, тады як жыццю чалавека сапраўды пагражае нешта. Калі лекар сцвердзіць, што выкліканне хуткай дапамогі было неабгрунтаванае пацыент абавязаны заплаціць за гэта. У іншым выпадку падаем яго да пракуральнай калегіі. Але не ў гэтым жа справа. У той час, калі лекар выедзе да хворага, які можа абысціся без хуткай дапамогі, бывае так, што выклікаюць хуткую дапамогу да ахвяры нейкага няшчаснага выпадку. Жыццё чалавека вісіць на валаску, а лекара няма. З гэтага вынікае, што выклікаць хуткую дапамогу там, дзе можна без яе абысціся, гэта проста злачынства.

— А што ў такім выпадку, калі карэтка хуткай дапамогі па завеянай снегам дарозе не можа даехаць да хворага ў аддаленую вёску?

— У такім выпадку ёсць да нашай паслугі авіяцыйная хуткая дапамога. Санітарныя «кукурузнікі» зімой могуць прызямляцца ў кожнай вёсцы.

І трэба сказаць, што сяляне ўсё больш карыстаюцца нашымі санітарнымі самалётамі. У мінулым годзе, напрыклад, нашыя самалёты 427 разоў давозілі лекара да хворых і прывозілі хворых у бальніцу. А ў студзені г. г. зрабілі 34 курсы.

Кошт перавозу самалётам хворых неўбяспечаных — 5 злотых за адзін кіламетр.

У бліжэйшы час ваяводская станцыя хуткай дапамогі атрымае верталёт. Ён у любую пару года зможа давезці лекара да хворага ў кожным месцы Беласточчыны.

В. БАРШЧЭЎСКІ

2. 09 — слухаю! — гаворыць дыспетчар Станіслава Свярчэўская. Яна ўжо 5 год працуе пры тэлефоне хуткай дапамогі.

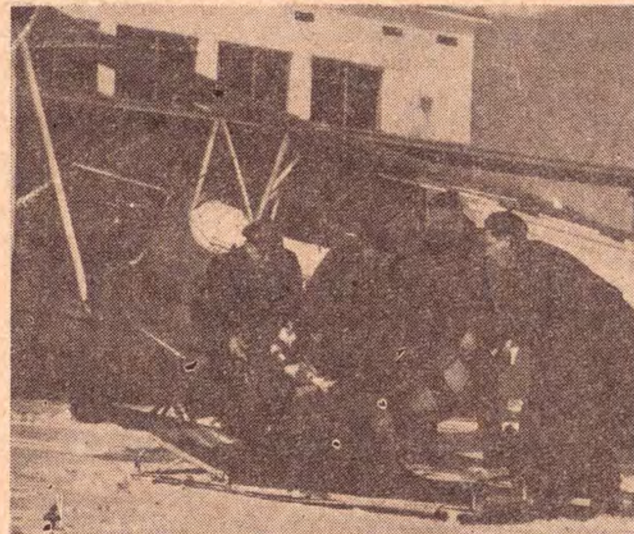
3. — Гатоў! Магу ляцець! — дае знак рукой лётчык Станіслаў Копач. За час сваёй 7-гадовай працы на санітарных самалётах Станіслаў Копач перавёз звыш 1000 цяжка хворых асоб, ратуючы вельмі часта ім жыццё. Станіслава Копача, як добрага «нябеснага анёла» ведаюць жыхары Цясоўкі, Шымак, Мастаўлян, Юшкавага Груда і шмат другіх вёсак Беласточчыны.

1. Не прайшло і гадзіны, як сталёвая птушка, гэтым разам пасля курсу да Ломжы, плаўна прызямлілася на Беластоцкім аэрадроме.

4. Станіславе Балдыга 69 год. Яна жыхарка Ломжынскага павета. У час няшчаснага выпадку ў яе зламалася косць сцягна. Спатрэбілася хуткая дапамога хірурга. Але як прабрацца ў Беластоцкую бальніцу па заснежаных дарогах. Выручыў самалёт.

Фота: Т. ЧАЧКОЎСКІ

Праф. Станіслаў Грабоўскі аб польска-беларускіх узаемаадносінах

Праф. др Тадэўша Станіслава Грабоўскага, які ўзначальвае зараз кракаўскую славістыку, ведаем як энтузіяста творчасці беларускіх песняроў і добрага знаўцу польска - беларускіх літаратурных сувязей. Яшчэ ў гады першай сусветнай вайны ў 1915 г., у Пятркове, выступіў ён з цікавым дакладам аб беларускім літаратурным руху. У 1916 г. гэты даклад з'явіўся ў друку асобным сшыткам і зараз з'яўляецца бібліяграфічнай рэдкасцю.

Да пяцідзесяцігоддзя навуковай дзейнасці выдатнага польскага філолага Станіслава Пiганя выйшла ў выданні Кракаўскага аддзялення Польскай Акадэміі навук спецыяльная «Памятная кніга» у гонар юбілята. Тут друкуюць свае артыкулы і публікацыі вядомыя вучоныя Народнай Польшчы. Сярод аўтараў, выступіўшых у гэтай каштоўнай працы, сустракаем таксама і праф. др Станіслава Грабоўскага. Ён абмяркоўвае 40-ыя і 50-тыя гады XIX ст. у гісторыі польска - беларускага літаратурнага збліжэння. Аўтар у сваім нарысе, азагалоўленым «З польска - беларускага паграніча», абапіраецца на параўнальна багатым дакументальным матэрыяле, пачэрпнутым з польскіх і беларускіх крыніц. Мабыць факт, што некаторыя з іх ужо значна ўстарэлі аказаў пэўны ўплыў на традыцыйнасць у ацэнцы праф. Грабоўскім літаратурнай дзейнасці паасобных пісьменнікаў. Не ўступаючы зараз у спрэчкі з поглядамі вучонага, адзначу, што, у асноўным яго даследы ўносяць належны ўклад у вывучэнне хвалюючага нас пытання. Асабліва зацікаўленне павінны выклікаць думкі даследчыка, які дае характарыстыку польскага часопіса «Рубон» (1842 — 1849 г.г.) Казіміра Буйніцкага.

Згуртаваныя вакол «Рубона» літаратары і публіцысты, а перш за ўсё сам К. Буйніцкі, адыгралі значную ролю ў вывучэнні і папулярызацыі беларускай

(Працяг на стар 4)

Дзяўчына спалохалася яго голасу, яго вачэй, і ў душы яе заварушылася нядобрае пачуццё.

— Яне, будзь асцярожным, — сказала яна. — Ты толькі адзін у мяне застаўся.

— Ад мяне кулі адскакваюць, — нявесела ўсміхнуўся Налепка і сціснуў яе руку. — Не бойся, усё будзе добра. — Ён сеў на крэсла і прытуліў да сябе Таню.

Неўзабаве ён ехаў на кані на чале свайго атрада побач з Фёдаравым.

Пасля двухгадзіннага маршу камісар раптам спыніў каня. Здалёк пачуліся выбухі, нібы там разрываліся міны і снарады.

— Чуеш, Яне? — усклікнуў Фёдараў. — Гэта ў Оўручы. Узрываюць склады.

— Трэба хутчэй ехаць, — прыспешваў яго Налепка.

Калона зноў рушыла.

Оўруч... Няўжо ён сёння ўжо будзе ў Оўручы? А пасля Славаччына...

Налепка заплюшчыў вочы і ўспомніў маці. Цікава, як яна сустрэне Таню? Ён ніяк не мог уявіць сабе ціхае, спакойнае жыццё. Неяк не верылася, што некалі ён кіне аўтамат і зноў сядзе за кніжку.

*

Калі атрад уступіў у Оўруч, людзі выбеглі на вуліцу. Некаторыя глядзелі на ўсё спалоханымі вачыма, нібы ўсё яшчэ не верылі, што нарэшце прыйшло вызваленне.

На плошчы атрад разбіўся на дзве групы. Адну з іх вёў Фёдараў, другую — Налепка. Пачало змяркацца, калі са штаба прыбег сувязны. Сабураўцы цалкам вызвалілі мястэчка. Толькі аэрадром і вакзал усё яшчэ заставаліся ў руках ворага.

Ад аэрадрома ўжо даносілася страляніна. Налепка глянуў на камісара.

— Хадзем на вакзал, — прамовіў ён. — Будзеш мяне прыкрываць.

Непакоіла маўчанне ворага. Ці не хоча ён заманіць іх у пастку? У гэтую ж хвіліну з боку вакзала засвісцелі кулі. Партызаны залеглі. Вакзал быў не далей, як за трыста метраў ад іх. Над Оўручам апусцілася лістападаўская ноч, цяжкая, цёмная, без адзінай зоркі на небе.

Налепка ўзняў над галавой аўтамат і голасна ўсклікнуў:

— Наперад! Ура!

Налепка азірнуўся і кінуўся наперад. Раптам ён адчуў тупы боль у грудзях. Сцяўшы зубы, ён увесь напружыўся, выпрастаўся і раптам, нібы падкошаны, паваліўся на зямлю.

А атрад, падбадзёраны яго заклікам, ішоў у атаку. Паблісквалі штыкі, трашчалі аўтаматы.

Над Налепкай схіліўся Чапловіч. Задыхаючыся, ён расшпіліў на ім шынель і разрэзаў акрываўленую сарочку.

Калі прыбегла Таня ў новым белым халаце, Чапловіч, хістаючыся, падняўся і глуха сказаў:

— Спазніліся...

Таня стаяла моўчкі, не рухаючыся, знясіленая і бездапаможная. Ёй здалося, што яна ляціць уніз галавой у бездань і віхор вырывае сэрца з яе грудзей. Яна глядзела перад сабой і нічога не бачыла.

«Не, — здрыганулася яна і з надзеяй уздыхнула: — гэта, напэўна, толькі сон. Магчыма, прачнешся і...»

— Не, не, — шапталі яе вусны.

Таня стаяла, нібы скамянелая, а вецер лагодна гладзіў яе па твары.

Позна. Спазнілася. Не выратавала. Позна прыйшла. Так часта прыходзіць позна шчасце ў жыцці...

КАНЕЦ

Ян Налепка

142 143 144

Працяг са стар. 3

Праф. Станіслаў Грабоўскі аб польска-беларускіх узаемаадносінах

вусна - паэтычнай творчасці, у пашырэнні асветы і ўзняцці эканамічнага жыцця на беларускіх землях. Нашую ўвагу звяртае праф. Грабоўскі на ролю часопіса, як сур'ёзнага фактара, спрыяючага збліжэнню і лепшаму зразуменню паміж польскім і беларускім грамадствамі ў палове мінулага стагоддзя. Сярод людзей, супрацуючых з «Рубонам», ці проста спрыяючым яго дзейнасці прыгадвае польскі вучоны прозвішча выдатнага пісьменніка І. Крашэўскага. У зборах рукапісаў Ягелонскай бібліятэкі захавалася яго перапіска з 1840 — 1843 г.г., якая з'яўляецца наглядным сведчаннем шматлікіх спробаў з боку т. зв. «крэсовых» літаратараў наладзіць больш трывалую сувязь з пісьменнікам. Дарэчы, праф. Грабоўскі публікуе на старонках нарыса фотакопію пісьма Яна Баршчэўскага да І. Крашэўскага, а таксама рэпрадукцыю здымка яго аўтара, пачэрпнутага з «Нашай нівы». Паасобныя гадавікі гэтага беларускага часопіса, як вядома, захоўваюцца ў Ягелонскай бібліятэцы. Дык маем у нарысе праф. Грабоўскага багаты пералік прозвішчаў «крэсовых» літаратараў, якія пісалі на беларускай мове, або пішучы на польскай чэрпалі матывы і сюжэты з беларускага фальклору, ці проста збіралі і выдавалі асобнымі зборнікамі народныя песні і легенды. Вось некаторыя з гэтых літаратараў: Міхал Грабоўскі, Ян Чачот, Аляксандр Гроза, Юліян Гжымалоўскі, Міхал Борх, Людвік Штырмер, Ігнацы Храпавіцкі. Апошні з прыгаданых варты асаблівай увагі таму, што з'яўляецца аўтарам каштоўнага даследу аб беларускім фальклоры п. з. «Rzut oka na poezie ludu białoruskiego», змешчанага ў V томе «Рубона» (Вільня, 1845 г.).

Гаворачы аб Яне Баршчэўскім, як аўтары чатырохтомнай аповесці п.з. «Шляхціц Завальня...» і выдаўцы «Незабудкі» (1840 — 1844 г.г.), праф. Грабоўскі адзначае, што да яго прымыкалі такія літаратары, як Рамуальд Палбярэзкі і Рамуальд Зямкевіч — вядомы збіральнік беларускага фальклору на Палессі. На заканчэнне свайго нарыса польскі вучоны імкнецца вызначыць паасобныя этапы ў развіцці польска - беларускага збліжэння. Першы этап згодна з меркаваннямі даследчыка прыпадае на гады дзейнасці літаратараў, класічным прадстаўніком якіх быў Я. Баршчэўскі. Праф. Грабоўскі бачыць тут яшчэ толькі спробы, першыя зрухі ў вывучэнні багатай вусна - паэтычнай творчасці беларусаў, бачыць пакуль што павярхоўную трактоўку цэлага пытання без нейкага плана ці сістэмы. Другі этап супадае з выступленнем Казіміра Буйніцкага. Яго і яму падобных заслуга перш за ўсё ў кшталтаванні прывязанасці да гістарычнай спадчыны беларускіх зямель, да ўзнімання асветы і наогул культурнага ўзроўню людзей, засяляючых гэтую тэрыторыю. І ўрэшце трэці этап, якога вызначае буйная і шматгранная дзейнасць польскага вучонага Міхала Федароўскага — чалавека з глыбокімі ведамі, дасканалага знаўцы беларускага фальклору і яго сур'ёзнага даследчыка.

Праф. Станіслаў Грабоўскі спрабуе абагуліць усё сказанае ў сваім нарысе. Ён, менавіта, адзначае вялікую ролю літаратараў, згуртаваных вакол «Незабудкі» і «Рубона» як людзей, якія сваёй дзейнасцю стварылі спрыяльны грунт для паўстання т. зв. «беларускай школы». Аднак найлепш будзе, калі аддамо голас аўтару нарыса. Маючы перад вачыма выказванне даследчыка, зможам самі ацаніць правільнасць яго думак.

«Усе яны (пісьменнікі «Незабудкі» і «Рубона» — заўвага мая), маючы за сабою падмацаванне з боку правінцыянальных літаратараў на тэрыторыі Інфлянтаў, Літвы і Беларусі, на працягу паўстагоддзя рабілі намаганні, каб і гэтыя паўночна - усходнія ўскраіны вырваць з забыцця і маразму, ажывіць іх творчым духам не толькі на літаратурнай ніве, але таксама ў грамадскім і эканамічным жыцці. А чэрпаючы з багатага капіталу беларускай народнай песні і гістарычных традыцый гэтых зямель, хацелі садзейнічаць адначасова асабістаму духоўнаму развіццю і эканамічнаму прагрэсу краіны, а разам з тым і ўзняць свайго роду шчыт супроць русіфікатарскай палітыкі царскага дэспатызму. Па гэтых прычынах і на такіх асновах дзейнасці вырасла вось гэтая група забытых ужо сёння пісьменнікаў і грамадскіх дзеячоў, якіх справядліва залічае В.Р. Вегняровіч да «беларускай школы»...»

Адзначу тут, што В. Р. Вегняровіч з'яўляецца аўтарам сур'ёзнага і навукова абгрунтаванага нарыса аб беларускай літаратуры п.з. «Маладая Беларусь», змешчанага ў кракаўскім часопісе «Свят славянскі» у 1912 годзе.

Праф. Станіслаў Грабоўскі ў канцы свайго выступлення на старонках «Памятнай кнігі» паведамляе, што з падрабязным аналізам творчасці групы пісьменнікаў, складаючых «беларускую школу», чытач пазнаёміцца ў аддзельнай манаграфіі, якая зараз падрыхтоўваецца вучоным.

Ад шчырага сэрца трэба вітаць выхад такога выдання. Яно ж павінна значна папоўніць набытак польскага літаратуразнаўства ў гэтай галіне. Справа тут асабліва ў тым, што праф. Станіслаў Грабоўскі бярэцца за мала яшчэ вывучаны перыяд у гісторыі сувязей паміж нашымі славянскімі літаратурамі. А польскія бібліятэкі залягаюць накшталт багатых пакладаў выкапняў проста невычэрпныя крыніцы, адлюстроўваючыя гэтае пытанне.

МАЦЕЙ КАНАПАЦКІ

Патрэбны ПГР

У час народнай улады перастаў існаваць «голад зямлі» на нашых вёсках, перастала існаваць «укрытае» беспрацоўе сярод сялян. Амаль з кожнай вёскі былыя жыхары сталі працаваць у гарадах і мястэчках у розных прадпрыемствах і ўстановах. Але магчыма, што ні з якіх вёсак толькі не выехала людзей у розныя гарады нашай краіны, як з вёсак грамады Зубкі. Вось, напрыклад, вёска Баброўнікі. Няма там ні адной хаты, з якой хто - небудзь не выехаў да працы ў іншае месца. Найбольш людзей з Баброўнік працуе ў Беластоку. Калі разыходзіцца аб моладзь, дык там ад 1931 года нараджэння да 1946 года ёсць толькі 18 дзяўчат і хлопцаў. І то з іх працуе на чыгунцы 6 асоб. А ў апошніх гадах выехала да працы і вучобы 23 чалавекі.

Пераважна так ёсць, што ў хаце засталіся толькі старыя бацькі, якія не могуць абрабіць усёй сваёй зямлі.

І вось у сувязі з зямлёй нараджаецца пытанне. Няма каму яе абрабляць. 53 гаспадаркі ў Баброўніках (усіх 92) не маюць магчымасці выконваць дзяржаўных абавязкаў. З гэтых гаспадарак 20 зусім апушчаных. І так, шмат зямлі марнуецца, ляжыць аблогам.

У вёсцы Свіслачаны 67 гаспадарак. Апушчаных гаспадарак там 13. Шмат таксама ёсць старых бацькоў, якім не хапае сілы апрацоўваць усю зямлю і выконваць гаспадарскіх абавязкаў.

І так, ва ўсёй грамадзе Зубкі больш як 200 апушчаных гаспадарак і амаль столькі гаспадарак, на якіх працуюць толькі старыя, вельмі часта шасцідзесяцігадовыя людзі, якіх дзеці выехалі ў розныя бакі, да розных прац.

Што рабіць з зямлёю? Што рабіць, каб яна не ляжала аблогам, а давала багатыя ўраджаі?

Відавочна, у раёне грамады Зубкі неабходна арганізаваць ПГР, які мог бы абрабляць гэтую абложную зямлю.

Здаецца, што гэтую зямлю мог бы прыняць ПГР з Валіл, які не так далёка знаходзіцца ад вёсак грамады Зубкі. Да гэтага існуюць вельмі добрыя ўмовы, бо вядзе туды добрая Баброўніцкая шаша.

Безумоўна, неабходна тут вялікая арганізацыйная работа. Трэба, каб гаспадары перадалі свае землі дзяржаве, каб жадаючы працаваць у ПГР-ы мелі запэўненую працу, а старыя людзі — пажыццёвую грашовую рэнту.

І пасля ўсяго гэтага можна мець гарантыю, што абложная зямля ператварылася б ва ўраджайныя багатыя палеткі.

мх

2163 таксі дарма

Ці можна атрымаць таксі дарма? Можна. Не ўсміхайцеся. Зараз скажам як. Трэба ашчаджаць. Так, і за ашчаджанне можна выйграць таксі. Ёсць такія спецыяльныя ашчадныя кніжачкі ПКО прэміяваныя самаходамі. Уласнікі такіх кніжачак выйгралі ўжо агулам 2163 таксі. Лясаванне адбываецца штоквартал.

Варта паквапіцца. А ну ж лёс будзе шчодры.

в.л.

Які выхад?

Паводле дадзеных аддзела геадэзіі ППРН у Сямяцічах на тэрыторыі грамадскай рады нарадовай у Мілейчыцах існуе каля 800 га зямлі, якая належыць да дзяржаўнага фонду. Каля 80% гэтай зямлі больш - менш загаспадаравана. Але толькі «больш-менш», бо змяняюцца гаспадары гэтай зямлі і таму па-рознаму на ёй гаспадараць.

— Для належнага загаспадаравання нашых грунтаў з дзяржаўнага фонду няма пакуль што магчымасцей, — гаворыць старшыня грамадскай рады нарадовай у Мілейчыцах тав. Іван Вішэнка. — Зямлю гэтую маем у 3-х месцах. Інакш, зрэшты, нельга было зрабіць у час нядаўна праводжанай камасацыі, бо зямля ў нас наогул дрэнная і вельмі разнастайная па сваёй якасці нават у малых адлегласцях. Самы бліжэйшы ПГР, у Вандаліне, знаходзіцца ў адлегласці каля 15 км ад Мілейчыц...

Але ў Мілейчыцах існуе сельскагаспадарчы гурток. І можа Павятовы саюз сельгасгурткоў у Сямяцічах падкажа гэтаму гуртку, што можна рабіць, калі маецца толькі зямлі з дзяржаўнага фонду.

М К.

Насенне падае ў глебу

(Працяг са стар. 1)

прадуцэнтам. Тут і трэба адзначыць, што якасць вырошчванага насення і адсеву ў многім залежыць ад таго, які гаспадар яго выпрадукаваў: ці сумленны, ці мае асноўныя агранамічныя веды. Гаспадар — рэпрадуцэнт павінен быць перадавым гаспадаром у вёсцы і цешыцца даверам сялян.

За мінулы год у нашым ваяводстве было выпрадукавана 15,200 тон і адсеваў збожжавых, а выкарыстана на пасеў толькі 11.000 тон (72%). Рэшта цэннага і добрага насення не трапіла, на жаль, у зямлю. А так не павінна!

V-ая сесія ВРН пытанне насенніцтва паставіла вельмі высока і патрабавальна. Будуць прыняты ўсе меры, каб рэалізаваць яго згодна з прадпасылкамі насеннай праграмы 5-гадовага плана. **Талковы, разумны і свядомы падыход сялян да гэтай справы толькі дапаможа спраўнай рэалізацыі**, што ў выніку дасць значна вышэйшыя ўраджаі з гектара.

Вера Леўчук

Шануйце лес

(Працяг са стар. 1)

каб агонь перакідаўся ў глыб лесу, злакалізавалі яго, а пазней пагасілі.

У надлясніцтве Антонюк (Беластоцкі павет) Станіслаў Кандзеля ўправіўся сам з напатканым у лесе пажарам, які займаў усё больш і больш лесу.

У лясніцтве Нурэц у Сямяціцкім павеце афіцэр Войска Польскага прычыніўся да пагашэння пажару, які ўзнік з невядомых прычын.

Гэтыя людзі праявілі свайго роду подзвіг і недапусцілі, каб агонь нішчыў народнае і вельмі каштоўнае багацце, якім з'яўляецца лес.

Зараз у паветах адбываюцца нарады, тэматыкай якіх з'яўляецца забеспячэнне лесу ад пажару. У школах праводзяцца гутаркі аб каштоўнасці лесу, аб тым, як трэба яго гасіць на выпадак пажару. Жадаем, каб гэтыя нарады ў паветах і гутаркі ў школах прычыніліся да прывіцця любві і пашаны да лесу, да гэтага цудоўнага дару прыроды.

м. х.

Скаргі і прапановы

Каб каровы маглі есці сена

Ля Гайнаўкі бярэ свой пачатак рэчка Лясная. Далей плыве яна на паўднёвы - ўсход і ў Белавежскай пушчы стварае ўражанне большай рэчкі. Так, толькі стварае ўражанне, бо яна неўрэгуляваная, як большасць нашых рэчак. І ў глыбі пушчы Лясная разлівае свае воды, творыць ручайкі і балотныя яры. У адлегласці 6—10 км ад Гайнаўкі па рэчцы Лясной, у пушчы, маюць свае сенажаці жыхары вёсак Чыжыкі, Збуч і Дубіны. Сенажаці тут не зусім добрыя, бо няма спрыяльных умоў іх дагледзець. Адлегласць — адно, балотны грунт — другое. Але сякое такое сена гаспадары заўсёды збіралі і збіраюць.

Толькі ў апошнія гады наступілі вялікія змяненні ў якасці збіраемага тут сена. Жывёліна проста не хоча яго есці. Чаму?

У рэчку Лясную праведзены роў ад Гайнаўскага прадпрыемства сухой дэстыляцыі драўніны, куды адводзяцца ўсялякія нечыстоты, якія расплываюцца кіламетрамі па рэчцы. Лясная, творачы разлівы ў месцах успамянутых сенажацяў, удзяляе вялікую колькасць сваіх нечыстот траве гэтых сенажацей. А падумаць толькі, што восенню мінулага года ў рэчку Лясную «ўключыла» свае нечыстоты таксама Акруговая малочная спулдзельня ў Гайнаўцы. Як першае, так і другое прадпрыемствы не маюць ніякіх фільтраў да ачысткі сваіх нечыстотаў, пакуль яны паплывуць у Лясную!

— Калісь, — гавораць старэйшыя жыхары, — у Лясной вадзілася нават рыба. А цяпер ад «паху» нечыстоты «хімічнай» каровы не хочуць есці сена, якое збіраецца паблізу рэчкі.

З пытаннем, як вярнуць чыстасць Лясной, мы звярнуліся да старшыні прэзідыума Гарадской рады нарадовай у Гайнаўцы тав. Кастуся Ляшчынскага.

— У бягучай 5-годцы прадбачваем пабудову гарадской ачышчальні, бо каналізацыя ў нас падключана таксама ў рэчку Лясную. Але гэтае мерапрыемства не ачысціць рэчкі. Патрэбнае штосьці больш...

Менавіта — больш... Гэта значыць, што акрамя ачышчальні каналізацыйнай трэба пабудаваць фільтры, якія ачышчалі б нечыстоты, што сплываюць з Прадпрыемства сухой дэстыляцыі драўніны і Акруговай малочнай спулдзельні ў рэчку. Толькі тады Лясная была б чыстай, як калісьці. Але неабходныя тут супольныя намаганні і больш грошай, бо Гарадская рада ў Гайнаўцы мае іх замала, каб пабудаваць добрую (!) ачышчальню з адпаведнымі фільтрамі. Трэба, каб перш за ўсё Прадпрыемства сухой дэстыляцыі прызначыла неабходную суму грошай для ўздараўлення рэчкі Лясной, а тым самым — выратаванне добрай якасці травы на сенажацях па яе цячэнні ў пушчы.

М. К.

Хочаш, каб тваё дзіця вучылася ў прыгожай школе?

Сяляне грамады Орля ў Бельскім павеце маюць каля 100 тысяч злотых даўгу, з мінулых год, у рэалізацыі грамадскага фонду пабудовы школ. План за мінулы год яны таксама выканалі толькі ў 54 працэнтах.

А, напрыклад, у мінулым годзе толькі адна арлянская гаспода прадала сялянам алкаголю на суму звыш паўмільёна злотых. А колькі ж прадалі паасобныя крамы?! Калі б гэтыя грошы прызначыць на грамадскі фонд пабудовы школ, дык грамада Орля свой гадавы план выканала б прыблізна ў 700 працэнтах.

У грамадзе Орля найлепш план складчын на грамадскі фонд пабудовы школ выконваюць сяляне з вёскі Рэдуты. Яны заўсёды ў грамадзе на першым месцы. Ёсць шмат сялян, якія ў першых днях гэтага года поўнасцю выканалі гадавы план складчын. Сярод іх Рыгор Пятроўскі — радны ГРН у Орлі, Аляксандр Кукулка з Шэрняў, Іван Кавальскі і Максім Шэранос з Кашалёў і шмат другіх.

Ёсць у нас аднак яшчэ такія сяляне, якія вельмі несумленна падыходзяць да сваіх абавязкаў. Яны больш усіх наракаюць на дрэнныя памяшкальныя ўмовы школ, якія яшчэ існуюць у нашых вёсках. Але дапамагчы дзяржаве ліквідаваць гэтыя ўмовы не хочуць. Між іншым таму Бельскі павет у месяцы студзені г.г. выканаў план складчын на грамадскі фонд пабудовы школ толькі ў 33,3 працэнтах і знайшоўся на 20 месцы ў ваяводстве.

(вб)

КАШТОЎНЫ ПАЧЫН МАКАЎЧАН

Вясковая святліца ў Макаўцы (Гайнаўскі пав.) даўжэйшы час пуставала. Мала таго, нішчылася абсталяванне і памяшканню пагражала поўная катастрофа. Але вось з гэтай з'явай не хацела пагадзіцца макаўская моладзь. Члены мясцовага гуртка БГКТ дружнай сям'ёй узяліся за рамонт святліцы. Тут на падмогу прыйшла ГРН у Нарве, якая прызначыла грошы на шкленне і дала пэўную суму на дэкарацыю залы.

У час рамонту з асаблівай энергіяй працавалі члены гуртка БГКТ, якіх узначальваў яго старшыня, Сяргей Чэрнякевіч. А вось гэтыя выдатнікі: Ніна і Пятро Ляшчынскія, Ніна Ніканові, Мікола Нікіцін, Аляксей Ваўрэнюк, Іван Ляшчынскі.

Павятовы Саюз сялянскай моладзі ў Гайнаўцы зацікавіўся пачынам макаўскай моладзі і вырашыў таксама прыйсці ім з дапамогай. Зараз абмяркоўваецца справа адкрыцця ў святліцы кавярні і стварэння пакуль што невялічкай бібліятэкі.

Некалькі год таму назад макаўцы добра спраўляліся з мастацкай самадзейнасцю. Ставіліся п'есы, вывучаліся песні. Пасля неяк усё заглохла, і здавалася, што добрая традыцыя ў народзе згіне. Але вось неўзабаве пасля рамонту святліцы моладзь ізноў прымецца за вывучэнне новага рэпертуару, які нядаўна атрымала ад ГП БГКТ і за аднаўленне старога. Застаецца тады толькі пажадаць моладзі Макаўкі найлепшых творчых удач.

Эмка

ВЕСТКІ З МІЛЕЙЧЫЦ

Мілейчыцы — гэта невялічкае мястэчка ў Сямяціцкім павеце. Ляжыць яно пры шашы, якая бяжыць з Бельска-Падляшскага, праз Кляшчэлі да Сямяціч. Жыхары Мілейчыц пераважна займаюцца гаспадаркай. Нешматлікая колькасць з іх працуе ў фабрыцы кафлі. Апрача таго ў Мілейчыцах ёсць яшчэ ГС, ГРН, новапабудаваная школа, грамадская бібліятэка, гаспода ГС, кіно і святліца. Хто-небудзь мог бы адразу сказаць, што няма там ніякіх цяжкасцей з культурнай дзейнасцю. Але такія цяжкасці ў нас ёсць. Адно толькі месца, дзе жыхары Мілейчыц могуць правесці цікава два вечары ў тыдзень, гэта кіно, кіраўніком якога з'яўляецца грам. Пеця Мушкатэль. Апошнія вечары — гэта сапраўдная нуда. У святліцы на дзвярах у далейшым вісіць вялікі замок.

Такім чынам трэба кіравацца ў бібліятэку, але і там не кожны знойдзе месца, таму што памяшканне бібліятэкі малое і цеснае. Бібліятэкар ветліва вітае нас, але на кароткі час, бо бібліятэка адкрыта толькі ў вызначаныя гадзіны. Такім чынам кіруемся яшчэ ў адно месца, а менавіта ў гасподу ГС. Адтуль даносяцца галасы маладых і старых. За буфетам стаіць прыгожая прадаўшчыца. Людзей тут многа, адны прыйшлі выпіць традыцыйнае «сто грам», другія з'есці абед, а яшчэ іншыя выпіць піва. Але вось бачым тут маладых хлопцаў, якія сядзяць за сталом і аб нечым гутараць, але без гарэлкі. Вядуць нейкую цікавую размову, бо ўсе вельмі зацікаўленыя і ўсе звяртаюць увагу на таго, хто гаворыць. Аб чым яны там гавораць, зараз падслухаем. «Ён хацеў выратаваць сваю дарагую і таму так паступіў». Ага, гавораць пэўна аб нейкім няўданым каханні якогасьці з іхніх сяброў, але паслухайма далей. «Я, каб быў на месцы яго, інакш паступіў бы, задушыў бы гэтую другую, каб толькі не згінула Юля». Перапынак у размове, усе думаюць аб нечым. «Але ж Рамэо і так як мог ратаваў бедную дзяўчыну Юлю». І тут справа выяснілася, яны вядуць дыскусію на тэму ўчарашняга фільма «Рамэо, Юлія і цемнасць». Каля століка праходзіць афіцыянтка. Дыскусія канчаецца, пачынаецца гаворка на іншую тэму. Адзін з іх прапануе выпіць піва, другі кажа выпіць «чорную малую», але хутка чуецца адказ афіцыянткі: «У гасподзе не п'ецца чорнай, але белую на 45°». Хлопцы паглядзелі адзін на другога і засароміліся. Адзін з іх і кажа: няхай ужо будзе і белая, калі так. І так закончылася частка дыскусіі аб фільме, а пачалася другая аб гарэлцы. Гэта ўсё гаворыць аб тым, што моладзь Мілейчыц шукае дзе правесці вольны час. А што было б, каб так Прэзідыум ПРН у Сямяцічах пераказала святліцу для моладзі, напэўна гэтая дыскусія праходзіла б тады не ў гасподзе ГС, але ў святліцы, і не пры белай на 45, але сапраўды пры «чорнай вялікай». Хай гэтую справу прыме Прэзідыум ПРН да сэрца і перакажа святліцу для моладзі з Мілейчыц, а тады ўжо культурнае жыццё ў Мілейчыцах напэўна будзе лепшае.

Жыхар з Мілейчыц

Новы канкурэнт

— Найцяжэй было пачаць працу, — гаворыць кіраўнічка бібліятэкі і адначасова арганізатар мастацкага гуртка ў Трасцянцы, Люба Мінко. — Сярод моладзі не было нейкай рашучасці, ці патрапім падрыхтаваць праграму і адыграць яе на сцэне так, каб аднавяскоўцы з нас не смяяліся.

Люба Мінко паехала на некалькідзённы культурна-асветны курс ГП БГКТ, і, як успамінае, можа не толькі навучылася, як наслухалася ад моладзі з іншых вёсак аб яе жыцці, дасягненнях мастацкіх гурткоў, курсах і г.д. Узбунтавалася і, вярнуўшыся дамоў, сарганізавала са сваімі сяброўкамі мастацкі калектыў. Каб мець поспехі ў гледачоў, пачалі будаваць супольна праграму на ўзор эстрады «Лявоніха». Першы канцэрт у сваёй вёсцы прайшоў даволі паспяхова. Гэта заахвоціла моладзь да выезду ў суседнюю вёску. І тут, хоць былі цяжкасці, асабліва з даездам, але выступленне ўдалося.

23.II. мастацкі калектыў сарганізаваў выступленне ў гонар 44 гадавіны Савецкай Арміі. У падрыхтаванай праграме былі маналогі, сцэнкі з вясковага жыцця, песні аб Савецкай Арміі, дэкламацыі, прыпеўкі на беларускай і рускай мовах. З асаблівым захапленнем прысутныя слухалі песні ў выкананні трыо: Любы і Яўгеніі Мінко і Марысі Ігнацюк. Сапраўды, гэта таленавітыя спявачкі. З іншых удзельнікаў канцэрту трэба адзначыць канферансье Вольгу Максімчук і Валодзю Астапчука, якія добра адыгралі некалькі сцэнак. У цэлым праграма была прадумана і спадабалася насельніцтву.

Пасля канцэрту адбылася ў святліцы прыемная танцавальная вечарына.

Развітваючыся, мы запыталі ўдзельнікаў мастацкага гуртка аб іх планах на будучыню. У адказе сяброўкі М. Ігнацюк з нейкай упэўненасцю і перакананнем гучала: у гэтым годзе хочам даць 10 канцэртаў, у тым ліку аж сем у першым паўгоддзі. Паколькі ўсе самадзейнікі з'яўляюцца членамі гуртка БГКТ, мы запыталі, што б яны хацелі ад нашага Таварыства, апрача прывезенага багатага рэпертуару.

— Бачыце, — кажа Люба Мінко, — мы апрача ахвоты і магчыма здольнасцей не маем ніякай падрыхтоўкі. Песні выконваем так, як іх спяваюць у вёсцы або навучымся з грампласцінак. Папрасіце ўдзельніцу эстраднай групы Любу Томчык, няхай да нас прыедзе і дапрацуе з намі мясцовыя песні на галасы. Вельмі ж усім падабаюцца песні ў яе выкананні.

Ну што ж, пажаданні калектыўшчыкаў перакажам «Лявонісе». Але паведамляем таксама ўсіх удзельнікаў драматычна-харавых гурткоў на Гайнаўшчыне: моцна рыхтуйцеся — паявіўся новы грозны канкурэнт на занятце перадавога месца ў наступных элімінацыях.

ую

„Прашу даць памяшканне"

Зусім выпадкова мне прыйшлося прыняць удзел у працы грамадскіх камісій па разгледжанню «Внёскаў» на атрыманне памяшканняў аднаго з раёнаў горада Беластока. Можна было прадбачыць, што жыллёвыя ўмовы гэтых людзей даволі цяжкія, але нароўні з гэтым мы сустрэлі факты нейкай бэзадказнасці за сваю будучыню і за будучыню дзяцей, нейкае імкненне часткі людзей жыць у любых умовах, але ў Беластоку.

Вось прыклады. Грамадзяне К. пажаніліся, у 1959 годзе пакінулі на вёсцы старых бацькоў і пачалі працаваць у фабрыцы імя Сяржана, як некваліфікаваныя рабочыя. Паявілася дзіцё і думка атрымання памяшкання. Год таму на сваю жыллёвую плошчу замэльдавалі бацькоў, далей вядучых гаспадарку на вёсцы. Зараз патрабуюць ад улады памяшкання на 5 асоб.

У 1957 годзе грам. Г. пакінуў у вёсцы Каменка гаспадарку, якую далей, не аплачваючы падаткаў, вядзе жонка, а сам распачаў працу як сторож у Беластоку. Яшчэ і зараз даязджае на вёску, але патрабуе памяшкання таму, што «прыватнае дорага каштуе і нявыгаднае.»

На вуліцы Простай маладыя людзі пажаніліся і перайшлі ад бацькоў жыць на прыватную кватэру. За няпоўныя 4 гады нажылі трое дзяцей. Паколькі маці была хворая на чахотку, захварэла ўжо двое старшых дзяцей, а меншае ўтрымоўвае дзетдом. У гутарцы маладая маці гаворыць, што дзеці Бог дае, а яна супраціўляцца гэтаму не хоча.

Разгледжана было некалькі прапаноў на атрыманне памяшкання складзеных праз бацькоў, якія не могуць ужыцца са сваімі дзяцьмі.

На вул. П. пры чатырохасабовай сям'і жыве 72-гадовая маці, якая за ўсякую цану хоча пазбыцца сямейнай дачкі. У сваю чаргу дачка не стварае ёй элементарных умоў да жыцця: не дае есці, б'ецца, не хоча абаграваць яе маленькага памяшкання і г.д. Аб гэтых непаразуменнях ведаюць жыхары ўсяго раёна горада.

На іншай вуліцы 70-гадовы бацька - пенсіянер заняў сабе найбольшы пакой, паставіў плітку і пачаў весці самастойнае жыццё, а сын з сям'ёю не мае дзе жыць і выступіў з прапановай на атрыманне памяшкання Бацька наракае на дзяцей, дзеці — на свайго бацьку, а дзяржава да гэтага «павінна» далажыцца.

Іншыя прашэнні насельніцтва былі абгрунтаваны і патрабавалі больш падрабязнага разгледжання на месцы.

ую

КОЖНЫ САБЕ РЭПКУ...

У Новай Волі зямля ўрадлівая. Тут і пшаніца, і лён, і буракі вырастуць. Але нававольская зямля цяжкая. Абы якім плугам ці слабенькім конікам яе належна не заарэш і ўраджаю не будзе.

Машынам самая цяжкая зямля пад сілу. Трактар не пабаіцца нават нававольскай гліны. Але чаму ж з паасобных сялян пад сілу купіць трактар? І ці варта купляць трактар на адну пяцігектаравую гаспадарку?

У Новай Волі 1[illegible]0 гаспадароў. Супольнымі сіламі, пры дапамозе фонду развіцця сельскай гаспадаркі, не так ужо і цяжка было б тут поўнасцю механізаваць апрацоўку зямлі.

Менавіта так меркавалі члены нававольскай пярвічнай партыйнай арганізацыі. З гэтай думкай яны і арганізавалі сельскагаспадарчы гурток у вёсцы. Да яго прыступіла 17 сялян. Гурток пастанавіў закупіць сельгасмашыны.

Зразумела, што самых членаў гуртка было малавата, каб сабраць адпаведную колькасць узносаў на пакупку машын. І хоць яны ўнеслі па 600 злотых, але і гэтага было мала. Таму праўленне сельгасгуртка звярнулася да другіх гаспадароў, каб дапамаглі. Сельгасмашынамі гуртка ў будучыні карысталася б уся вёска. Але не тут то было. Новай Волі няма ахвотных плаціць узносы.

— Большасць нашых сялян, — кажа старшыня сельгасгуртка Аляксандр Мядзведзь, — усё яшчэ жыве паводле правіла: кожны сабе рэпку скрабе. Кожны імкнецца, каб набыць сваю ўласную тую ці іншую сельгасмашыну.

І сапраўды ў Новай Волі ёсць некалькі багацейшых гаспадароў, якія абзавяліся некаторымі сельгасмашынамі.

Напрыклад, Сцяпан Серада нядаўна купіў конную снапавязалку, за якую заплаціў 20 тысяч злотых.

8-гектаровы Станіслаў Свяржэўскі патрапіў купіць сабе шырокаабмалотачную малацілку, 2 рухавікі (электрычны і нафтавы), касілку і бульбакапалку. Але, ці кожны ў Новай Волі здолее індывідуальна купіць такую колькасць сельгасмашын?

А зрэшты, ці 3—5-гектараваму гаспадару аплоціцца іх купляць толькі і выключна да працы на сваёй гаспадарцы?

Зусім іншая справа, калі некалькі, або некалькі дзесяткаў малазямельных ці сярэднязямельных сялян супольна купляюць сельгасмашыны. Тады яны поўнасцю будуць выкарыстаны, і сялянам шмат лягчэй іх купіць. Таму наша ўлада ўсебакова падтрымоўвае існаванне і развіццё сельгасгурткоў. На тое і створаны фонд развіцця сельскай гаспадаркі.

Значыць, у справах поўнай механізацыі апрацоўкі зямлі сельгасгурток з'яўляецца неабходным.

(вб)

Аўтатранспарт у вялікіх гарадах

Агромны рост памераў вулічнага руху ў буйнейшых гарадах свету прыводзіць да сур'ёзных супярэчнасцей паміж патрабаваннямі сучаснага транспарту і склаўшайся некалькі стагоддзяў таму назад вулічнай сеткай гарадоў.

Гэтая супярэчнасць у капіталістычных краінах прымае цяпер катастрафальны характар.

Дастаткова сказаць, што на аўтамабільных дарогах толькі 8 краін Заходняй Еўропы штогод калечыцца больш 1,2 мільёна жыхароў, а знаходзіць смерць блізка 40 тысяч чалавек. У буйных гарадах Еўропы і Амерыкі хуткасць руху транспарту ў гадзіны «пік» (насілення) зніжаецца да хуткасці руху пешаходаў, а адсутнасць месц для стаянкі аўтамабіляў робіць практычна немагчымым іх выкарыстанне.

Галоўнае зло — заграмаджэнне гарадоў стаячымі аўтамабілямі. Так, напрыклад, у Парыжы аўтамабілі стаяць на вуліцах, плошчах, бульварах, а нават на тратуарах. На адной з галоўных вуліц — Елісейскіх палях — машыны стаяць у 10 радоў. Горадператвораны ў агромную аўтамабільную стаянку, сярод якой у гадзіну «пік» з цяжкасцю прабіраецца транспарт. Паяўляюцца прапановы аб поўнай забароне знаходжання і язды на вуліцах Парыжа аўтамабілям уласнікаў. У Нью-Йорку уладарнікі аўтамабіляў часта лічаць за лепшае пакідаць іх ва ўездах у горад і дастаівацца далей метрапалітэнам.

Думка пераносу транспарту на вышыню верхніх паверхаў будынкаў на першы погляд вельмі прынадная. Аднак дэтальнае вывучэнне праблемы ставіць перад ёю шмат вялікіх цяжкасцей; значна даражэйшыя станудь канструкцыі дарог, паявяцца сур'ёзныя цяжкасці ў размяшчэнні аўтастаянак, ухіленне вібрацыі будынкаў, шуму і забруджэнне паветра.

На рысунку: варыянты руху аўтатранспарту на скрыжаваннях польскага архітэктара В. Шолгіня.

МОДА

Сукенка да працы.

Свініна адвараная і падсмажаная

600 г адваранай свініны, 2 яйкі, 1 шклянка белых сухароў, 1 ст. лыжка топлечага сала, соль, перац, малако.

Адвараную свініну разрэзаць упоперак валокнаў на лустачкі, пасыпаць соллю, молатым перцам, змачыць яйкамі, збітымі з невялікай колькасцю малака, абкачаць у сухарах і падсмажыць з абодвух бакоў на тлушчы.

Да свініны падаць вараную, падсмажаную на тлушчы бульбу. Таматны соус і салату падаць асобна.

ДАМАШНІЯ ЛЕКАВЫЯ ПАРАДЫ

Салодкае малако з мёдам

У цёплае заваранае малако далаць давольную колькасць мёду (да смаку). Напітак гэты пажаданы для асоб з аслабленай сэрцавай мышцай.

Малако з мёдам і маслам пажадана піць пры флегме.

Р. Галёнка

Усякая ўсячына

Злучаныя Штаты Амерыкі заінсталявалі аўтаматычную метэаралагічную станцыю ў Арктыцы — на поўнач ад Канады.

Станцыя аўтаматычна па радыё падае паведамленні аб тэмпературы, ветрах і атмасферным ціску.

Гэта першая такога тыпу станцыя можа працаваць без перапынку на працягу трох год.

*

У стане Гояс у Бразіліі жыве гатунак пчол, якія прадукуюць кіслы мёд. Пчолы гэтыя не маюць джалаў.

*

Кілаграм жалеза ператвораннага ў іржу важыць тры кілаграмы.

*

...Хімічнае рэчыва «гетэраўксін», унесенае ў глебу, паскарае ў два разы рост раслін і павышае ўраджайнасць на 50 працэнтаў. Здзіўляе і тое, што з прымяненнем гетэраўксіна плады атрымліваюцца без семя. Так можна вырасціць гарбузы, вішні, грушы і т.п. без костачак і семя.

*

Людзі пачалі карыстацца брытвамі яшчэ 5 тысяч год таму назад. Археолагі знайшлі ў Месапатаміі востра адточанае каменнае лязо, якім галіліся тагачасныя людзі.

ЦІ МОЖНА ПЕРАСАДЗІЦЬ ЧАЛАВЕЧАЕ СЭРЦА?

працяг са стар. 2

сутнасці, не што іншае, як перасадка тканкі, але толькі вадкай. Кроў — такая ж тканка арганізма, як і ўсялякая іншая, напрыклад, нервовая. Калі ў арганізм пранікне чужародны бялок або інфекцыя, у ім узнікае ахоўная біялагічная рэакцыя. У ёй прыймаюць удзел усе клеткі, але «генеральны бой» з «чужынцамі» усё такі ідзе ў крыві. Вучоныя высвятлілі яшчэ адну цікавую заканамернасць: тканкі па свойствах сумяшчальнасці дзеляцца на групы, адпавядаючыя групам крыві. Пытанне, чаму кроў, калі яна пераліта з улікам сумяшчальнасці груп, прыжываецца ў 100 працэнтах выпадкаў, а іншыя тканкі і органы не, Дземіхаў задаваў сабе сотні раз. І адказваў: калі клеткі крыві, трапляючы ў новы арганізм у сілу асаблівасцей анатамічнай пабудовы адразу знаходзяць усё неабходнае для жыцця і «лёгка забываюць» папярэдняга гаспадара, то пры перасадцы органаў да тае пары, пакуль крываносныя і ліфматычныя сасуды не ўрастуць у перасаджаныя органы, тканкі фактычна аказваюцца без сродкаў да існавання.

Было прыкмечана на жывёліне, што калі шчыльную тканку пры перасадцы здробніць і падрыхтаваць з яе кашку з фізіялагічным растворам, яна прыжываецца хутчэй. Але ж Дземіхаў захацеў перасадзіць не кавалак скуры, а цэлы орган — і які! — сэрца!

Некаторыя біёлагі загадзя асуджалі яго спробы на няўдачу, называлі яго самога вузкім эксперыментатарам. Ён жа, пачынаючы свае эксперыменты, быў не навічок у біялогіі і аб несумяшчальнасці тканак ведаў. Але ён ведаў таксама, што прырода так проста нікому не адкрывае сваіх тайнаў.

Першыя эксперыменты маглі збіць з панталыку менш настойлівага чалавека. Іх даводзілася паўтараць дзесяткі раз, а поспеху ўсё не было. Сабакі гінулі на аперацыйным стале. Але Дземіхаў працягваў свае аперацыі. І вось... Час жыцця паддоследнай жывёліны пачаў прадаўжацца: дзень, два, восем...

Дземіхаў узнімаў «аблогі». Усе, хто цяпер робіць такія эксперыментальныя аперацыі (напрыклад, нямецкі хірург Кокаліс, сабака якога з двума сэрцамі пражыла звыш паўтара месяца), вучыліся непасрэдна ў Дземіхава.

Сшываючы сасуды адзеленай ад тулава сабачай галавы з сасудамі іншай жывёліны, Дземіхаў дабіваўся таго, што двухгаловыя сабакі не толькі добра сябе адчувалі, але і гулялі па панадворку. Перасаджаная галава, прачнуўшыся ад наркозу, захоўвала ўсе асаблівасці «сабачага розуму»: лізала з блюдзечка малако, рэагіравала на знешнія раздражэнні, калі ёй самой было нявыгадна, кусала за вуха сваю суседку — другую галаву.

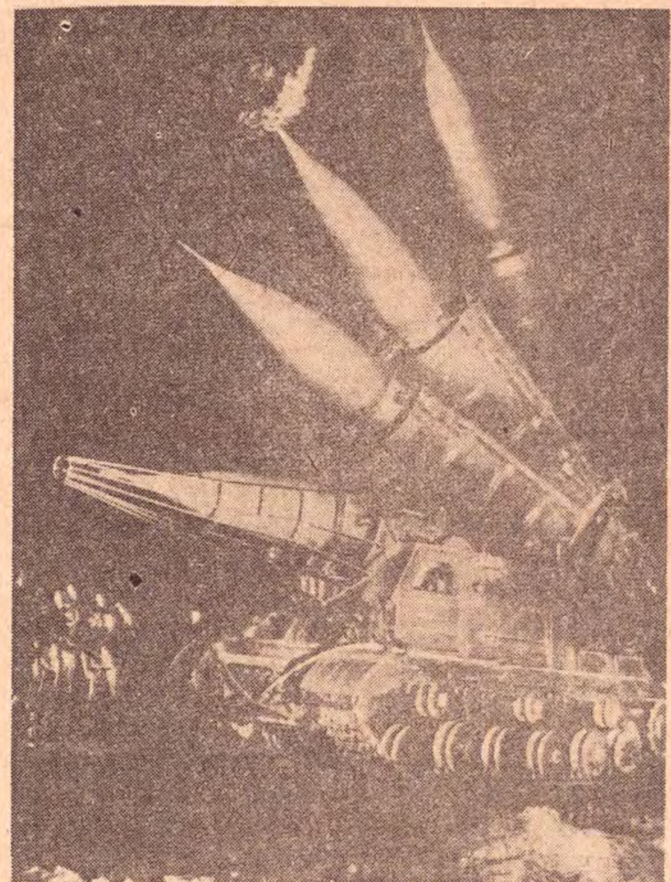
Прадбачыць цяпер, у што могуць выліцца працы Дземіхава, пакуль яшчэ цяжка. Ён упэўнены, што ў будучыні чалавецтва, якое пранікла ў космас, вырашыць праблему замены зношанага сэрца новым. Над гэтым і працуе ён у Лабараторыі па перасадцы органаў, якая існуе пры маскоўскай бальніцы імя Скліфасоўскага (адной з самых вядомых у Маскве).

Апрацаваў **Рыгляс**

ВАЕННЫЯ РАКЕТЫ

Пасля другой сусветнай вайны наступіў хуткі ўзрост ваенных магчымасцей паветранага флоту. Рэактыўныя самалёты значна перакрочваюць хуткасць гуку (хуткасць гуку 1200 км на гадзіну). Нават цяжкія бамбавозы перакрочваюць вышыню 1500 метраў. Супрацьдзейнічаць такім бамбавозам можна толькі ракетамі.

На здымку: Савецкія ракетчыкі на вучобе. Вы бачыце фазы руху ракетнай установкі, якая прыводзіцца ў баявое палажэнне.

Пераважна пішуць да Сэрцайка тыя людзі, якім не найлепш укладваюцца сардэчныя справы. У мяне не найлепш таксама было. Перад шлюбам было ў нас столькі непрыемных спраў, што мала без чаго мы не разышліся назаўсёды. Што нас розніла, паслухайце. Ён няверуючы, я веруючая; ён павольны і спакойны, я хуткая і гаманлівая; у яго на ўсё фінансавы разлік, я негаспадарлівая, ён любіць многа чытаць, а я жадала быць на ўсіх фільмах і гэтак далей і гэтак далей.

На ўласным вопыце я пераканалася, што можна добра жыць хаця існуюць паміж супругамі вялікія розніцы ў характарах. Перш за ўсё неабходна паблажлівасць, даверлівасць, паважанне друг друга. Я з мужам жыву ўжо шэсць год і так мы да сваіх гэтых розніц прывыклі, што я ніколі не раблю таго, што не любіць муж, а ён не робіць таго, што мне не падабаецца.

Па мойму, каб шчаслівае было супружнае жыццё, трэба мець крыху розуму, добрую волю і паважанне друг да друга.

Марта

Пераважна так бывае, калі шчаслівае супружнае жыццё, то здаецца што няма аб чым пісаць. А вы аднак напісалі і вось за гэта шчыра дзякуем.

Так ужо ёсць у жыцці, што да сямейнага шчасця цяжка знайсці ўніверсальны рэцэпт. Часта так здараецца, што дзе патрэбнае добрае слова, там кідаецца пасудай у галаву, дзе трэба пашаны і даверу, застасоўваецца «дамашні рышт», дзе прыгадзілася б дробачка зайздрасці, там каменная абавязковасць, а калі неабходная цвёрдасць, тады праліваецца слёзы слабасці і наадварот. А дзе пажадана крышку замкнутасці, адкрываецца сэрца на ўсю шыр, дзе неабходнае спачуванне, там знаходзім іронію і замест гасіць пажар, даліваецца да яго алівы. Адным словам у супружным жыцці неабходны разумны падыход друг да друга, неабходная тактоўнасць, на што Вы і звяртаеце ўвагу ў сваім лісце.

Сэрцайка

Турнір на кубак „НІВЫ" адкрылі Сямяцічы

На пачатку лютага б.г. аб'явілі мы асновы «Турніру гурткоў мастацкай самадзейнасці на кубак «Нівы». Першым мерапрыемствам у рамках гэтага турніру з'явіўся агляд гурткоў мастацкай самадзейнасці Сямяціцкага павета, які адбыўся ў Мілейчыцах 11 сакавіка бягучага года.

Агляд выклікаў вялікае зацікаўленне жыхароў мястэчка, у якім адзінай культурнай установай з'яўляецца мясцовае кіно. Грамадная зала мілейчыцкай святліцы была перапоўнена не толькі да апошняга крэсла, але да апошняга квадратнага сантыметра сваёй плошчы. Забыўшыся пра абед, каля сямі гадзін гледачы ўважліва сачылі за высакароднымі змаганнямі паасобных калектываў. Ужо сам гэты факт наглядна сведчыць аб старачнай падрыхтоўцы вясковых самадзейнікаў.

Першае месца і ўзнагароду вартасцю ў 850 зл. журы прызнала гуртку мастацкай самадзейнасці, які існуе пры Народным універсітэце ў Рагачах. Далейшыя месцы і ўзнагароды вартасцю ў 500 зл. кожная прызналі гурткам з Літвінавіч і Вулькі Нурэцкай.

Далейшых вам поспехаў, сябры самадзейнікі!

(вр)

Можна добра зарабіць

У заметцы «Пытаем» мы пыталі Аддзел камунікацыі ў Саколцы, ці ў іх сапраўды бываюць цяжкасці з брукарамі, якія патрэбны вёскам да брукавання дарог і вуліц, перабудоўваных грамадскім чынам.

Аддзел камунікацыі ў Саколцы адказаў нам, што сапраўды ў 1961 годзе не хапала брукароў. І таму, што брак ахвотных да выконвання такіх прац. Акрамя таго многа людзей адышло да працы на новабудаваную чыгунку Саколка — Дуброва і ў іншыя месцы.

Агульная арыентацыя паказвае, што недахоп брукароў адчуваецца ўсюды. І ўсюды тая самая прычына гэтаму — брак людзей ахвотных да выконвання брукарскіх прац. А шкада.

Мо' не вядомы ўмовы працы і зарплаты, таму сёння падаем. Прафесія брукара не належыць да цяжкіх і здабыць яе лёгка. А заробак ад 1,5 да 3 тысяч зл. Навічкі вучацца на месцы пры кваліфікаваных брукарах. Навука прадаўжаецца да тыдня, а потым праца на акорд.

Збліжаецца сезон. Дарог у нас будуецца многа. І асабліва многа грамадскім чынам. А разам з гэтым паяўляецца і рэзерв працы і магчымасць добрага зарobку. Заахвочваем. Звяртацца ў гэтай справе трэба ў Аддзелы камунікацыі Прэзідыумаў Павятовых рад нарадовых.

(вл)

У гайнаўскім аддзеле БГКТ

1 сакавіка ў Чахах Арлянскіх адбыўся сход гуртка БГКТ, на які прышло 50 асоб, пераважна моладзі. Пасля даклада аб мэтах і заданнях таварыства, прыступілі да запісу новых членаў. Запісалася 15 чалавек, у тым 3 настаўніцы мясцовай школы. Зараз гурток налічвае 26 членаў.

Пасля заканчэння сходу адбылося пасяджэнне праўлення гуртка, на якім апрацавана наступны план працы: 1) Прапагаваць чытанне беларускіх кніжак і з гэтай мэтай арганізаваць вечары прыгожага чытання. 2) Пабольшыць колькасць падпісчыкаў «Нівы». 3) Арганізаваць культурныя забавы, пераплеценыя чытаннем вершаў, спевам песень. 4) Арганізаваць курс матаровы, або кулінарны. 5) Арганізаваць спартыўную групу. 6) Супольна з суседнімі гурткамі арганізаваць вясной экскурсію на Мазурскія азёры і ў Кентшын. 7) Прыняць удзел у грамадскіх чынах.

2 сакавіка быў праведзены сход гуртка ў Дабрывадзе. На сходзе прысутныя вельмі прасілі, каб прыехала «Лявоніха» да Дабрывады. Трэба сказаць, што ў Дабрывадзе ёсць школа і святліца, пабудаваная некалькі год таму назад грамадскім чынам, да чаго вельмі прычыніўся Мікалай Рачкевіч, які з моладдзю арганізаваў выступленні і даход з якіх ішоў на будову святліцы. У 1961 годзе калектыў распаўся. Зараз зноў папрасілі Рачкевіча, каб паспрабаваць нанава арганізаваць калектыў. Рачкевіч абяцаў, што калі моладзь будзе ахвотная, то ён са свайго боку не пашкадуе сіл, каб цаладзіць такі калектыў.

Васіль Даун

НАША ВЁСКА

Каля шашы Беласток — Міхалова знаходзіцца вёска Фальваркі Вялікія, якая налічвае каля 300 гаспадароў. 2 разы ў месяц наведвае нашу вёску з Беластока кіно. У вёсцы ёсць бібліятэка, чытальня, крама, ГРН і пошта. Моладзі ў вёсцы шмат, аднак культурнага жыцця ў вёсцы няма. Моладзь хацела б заняцца чым-небудзь, але аддзел асветы ў Беластоку не цікавіцца гэтым. Некалькі год таму прыязджала інструктар з Беластока, дапамагала ў культурнай працы. Але цяпер усе забыліся пра нашу вёску, пра нашу моладзь, пра яе культурнае жыццё. Можа аднак аддзел асветы ў Беластоку пацікавіцца жыццём моладзі ў вёсцы Фальваркі Вялікія.

Аляксей Кулік
Фальваркі Вялікія

Праграма ад 26.III. да 1.IV.1962 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„W pięknej Indonezji" (radz.) 27—29.III. „Nafta" (polski), 30.III. — 1.IV.

Кляшчэлі
„Daleki ukochany" (radz.), 27—29.III. „Okrucieństwo" (radz.), 30.III.—1.IV.

Навасады
„O moim przyjacielu" (radz.), 31.III.—1.IV.

Нараў
„Bunt kapitana" (czeski), 28.III.—1.IV.

Нараўка
„Odwiedziny prezydenta" (polski), 28.III.—1.IV.

Чаромуха
„Winchester 73" (USA), 27—29.III. „Czekajcie na listy" (radziecki) 30.III.—1.IV.

Чыжы
„Sprawa trzynastu" (radz.), 28.III.—1.IV.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Mąż swojej żony" (polski), 28.III.—1.IV.

Бранск
„Liga dżentelmenów" (angl.), 27.—29.III. „Czekajcie na listy" (radz.), 30.III.—1.IV.

Гродзіск
„15,10 do Yumy" (USA), 31.III.—1.IV.

Орля
„Odwiedziny prezydenta" (polski), 28.III.—1.IV.

Райск
„Normandia-Niemen" (radz.), 28.III.—1.IV.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Wielki balet" (radz.), 27.—29.III. „O moim przyjacielu" (radziecki), 30.III.—1.IV.

Міхалова
„Towarzysze broni" (franc.), 27.—29.III. „Zaduszki" (polski), 30.III.—1.IV.

Супрасль
„Katastrofa" (rumuński), 27.—29.III. „Wyrok" (polski), 30.III.—1.IV.

Чорна Весь
„Liga dżentelmenów" (angl.), 27.—29.III. „Statek z dynamitem" (rumuński), 30.III.—1.IV.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Towarzysze broni" (franc.), 27.—29.III. „Dziewiąty krąg" (jugosłowiański), 30.III.—1.IV.

Мілейчыцы
„Flip i Flap na bezludnej wyspie" (franc.), 27.—29.III. „Świadectwo urodzenia" (polski), 30.III.—1.IV.

Нурэц
„Gwiazdy spotykają się w Moskwie" (radz.), 27.—29.III. „Dziewiąty krąg" (jugosł.), 30.III.—1.IV.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Na tropie przemytników" (duński), 27.—29.III. „Droga na Zachód" (polski), 30.III.—1.IV.

Сухаволя
„Normandia-Niemen" (radz.), 27.—29.III. „Chleb i róże" (radziecki), 30.III.—1.IV.

Шудзялава
„Korsarze Pacyfiku" cz.I. (radziecki), 28.III.—1.IV.

Янаў
„Słońce wschodzi nad Bengalem" (pakistański), 27.—29.III. „Przeciwko bogom" (polski), 30.III.—1.IV.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Ludzie z pociągu" (polski), 31.III.—1.IV.

Новы Двор
„Wrzesień 1939" (polski), 31.III.—1.IV.

Ружаны Сток
„W masce i bez maski" (japoński), 31.III.—1.IV.

3 жыцця моладзі

ў Мядзвежыках

Наш гурток БГКТ супрацоўнічае з гуртком БГКТ у Рагачах. Супольна мы падрыхтавалі п'есу «Суседка». Прэм'ера «Суседкі» адбылася 10.III. у рагачоўскай школе, таму што ў Рагачах няма святліцы, а 11.III. 62 г. выступілі ў Мілейчыцах.

Супольна з моладдзю з Рагачоў і Мікуліч сарганізавалі «Клуб - кафейную» у Рагачах. У наш Клуб прыязджалі з дакладам з ГП БГКТ. Мы хацелі б, каб яны часцей наведвалі нас. 20.I. 62 г. было афіцыяльнае адкрыццё гэтага Клуба, на якое прыехалі таварышы Врублеўскі і Вішанка. Месяц назад нам Таварыства абяцала прывезці ўзнагароду ў кафейную. І кафейная, а з ёю і мы чакаем, чакаем і дачакацца не можам, бо яны едуць, едуць і не могуць даехаць да нас. Аднак мы верым, што наша Беларускае таварыства хутка прывязе ўсё ж такі абяцанае. Мы былі б вельмі ўзрадаваны, каб да нас прыехала «Лявоніха».

Марыся Саўчук
Мядзвежыкі

Пажарная каманда ў Трывежы

Нядаўна члены ЗМВ у Трывежы сарганізавалі Добраахвотніцкую пажарную каманду, да якой запісалася звыш 20 асоб. 11.III. 62 г. адбыўся сход, які вёў камендант Павятовай пажарнай каманды ў Гайнаўцы. Ён пазнаёміў прысутных са значэннем і дзейнасцю гэтай арганізацыі. Потым адбыліся выбары. Прэзэсам выбралі Пятра Давідзюка, старшынёю — Георгія Давідзюка, сакратаром — Кастуся Салавянюка, а скарбнікам — Янку Далевіча. У склад Рэвізійнай Камісіі ўвайшлі наступныя: Андрэй Ялоза, Васіль Кіцэль, Янка Садоўскі, Пятро Сегень.

Усе прысутныя ўважліва праслухалі даклад аб пачынаннях гэтай арганізацыі.

Зараз моладзь прыступіла да выконвання гэтых пачынанняў.

Янка Далевіч
Трывежа

Вёска і электрычнасць

У час народнай улады пайшла масавая электрыфікацыя вёсак. І цяпер цяжка сабе ўявіць жыццё без электрычнасці. Вось, напрыклад, вёска Новая Воля ў Беластоцкім павеце. Электрычнасць выкарыстоўваецца як асвятленне. Дзякуючы яму амаль у кожнай хаце ёсць прас. Многа ў вёсцы ёсць радыёпрыёмнікаў, электрычных плітак і ўсё больш і больш гаспадароў купляюць сціральныя машыны. Зараз іх у Новай Волі блізка 20. Гэта новая ў вёсцы машына. І яна хутка распаўсюджваецца. (мх)

Моладзь Старакорніна

Старакорнін — вёска даволі вялікая. Перад вайной не было тут зусім ніякай культурнай дзейнасці, хаця вёска не «спала». Многія жыхары яе належалі да праследаванай санацыяй КПЗБ і аддана бароліся ў яе шарэгах супроць прыгнёту. У час народнай улады вёска змянілася. Ёсць ужо электрычнасць, радыё і тэлефон, 7-гадовая школа, ГРН і пошта. Існуе партыйная арганізацыя. Моладзі таксама хапае. Калі не было маладзёжнай арганізацыі, усе хлопцы ў кожную нядзелю скідаліся па некалькі злотых, куплялі водку, упіваліся, а тады ішлі да дзяўчат: «Гэта гонар быць п'яным, — казаў не адзін. — На мяне ўся вёска глядзіць». Сапраўды вёска глядзела, людзі дыскутавалі. Ніводнай забавы не было, каб не пабіліся.

А цяпер? У Старым Корніне ад 1959 года існуе мастацкі калектыў, пасля сарганізавана гурток ЗМВ і БГКТ. Шмат разоў выступаў калектыў у сваёй вёсцы, наведаў і суседнія вёскі.

У тым самым годзе мастацкі калектыў выступіў з п'есай Я. Купалы «Паўлінка» у сваёй вёсцы. На пастаноўку прыйшло шмат людзей са Старога Корніна і моладзі з навакольных вёсак. Пастаноўка ўсім спадабалася. Пасля заканчэння мастацкай часткі ўсе засталіся на забаву. Вясёла гуляла моладзь. У перапынках між танцамі выконваліся песні. — Вось гэта была забава, — казалі людзі. — Ніводнага п'янага на забаве, ніводнага хлопца ў шапцы і з папяросай у зубах не пабачыў бы.

Пасля гэтага маладыя самадзейнікі наведалі і суседнія вёскі з гэтай п'есай, у тым ліку Дубічы - Царкоўныя. Добра і тут былі ўспрыняты насельніцтвам. Цяпер у плане гуртка намечана вывучэнне новых п'ес, скетчаў і песень.

Мікалай Панфілюк

Аб сваёй вёсцы

Наша вёска Новае Ляўкова прыгожая. Ад поўдня, усходу і захаду яе акружае Белавежская пушча. Найпрыгажэй бывае вясной, калі дрэвы пакрыюцца лістамі. У вёсцы праведзена ачыстка равоў, да якіх сцякае вада з палёў і накіроўваецца да рэчкі. Маецца правесці меліярацыя лугоў, каб павысіць ураджай травы. З кожным годам жыццё ў нас паляпшаецца. Адно толькі дрэнна, што няма электрычнасці. Сядзім пры лямпах. Многа моладзі вучыцца і даязджае цягніком у Гайнаўку. Узровень асветы павялічваецца. Нашы сяляне цікавяцца сваёй роднай мовай. Чытаюць «Ніву» і з'яўляюцца яе падпісчыкамі. Многа сялян са старэйшых не ўмее чытаць, але кожны селянін мае свой «Беларускі каляндар» і іх дзеці ў вольныя хвіліны ім яго чытаюць. Веды дапамагаюць сялянам нашай вёскі ў працы і жыцці. Жыццё іх становіцца больш культурным. Вялікі ўплыў на жыхароў вёскі маюць фільмы і кніжкі. Сяляне жывуць больш радасна, слухаюць радыёперадачы, цікавяцца весткамі са свету і сваёй краіны. Так праводзяць свой вольны ад заняткаў час.

Янка Цялушэцкі
Новае Ляўкова

Дзернякоўская „гасціннасць"

4 сакавіка Дзернякова наведаў мастацкі гурток з Баршчэва. Выступленне праходзіла нармальна, але пасля выступлення камендант пажарнай каманды з Гарадка, Віктар Яроцкі пачаў сварыцца з кіраўніком гуртка і самадзейнікамі.

Аднак Яроцкі не быў адзінокім. Яму дапамагалі і члены ЗМВ у Дзернякове. Яны патрабавалі ад гуртка 200 зл. за карыстанне са святліцы, на што мастацкі гурток не мог згадзіцца. Члены ЗМВ пачалі крычаць, што дзяды прыехалі, а нават знайшліся і такія, як Аляксандар Галабурда, якія пагражалі бойкай. Як толькі самадзейнікі селі на вазы і пачалі ад'язджаць, іх абкідалі пустымі бутэлькамі і палкамі.

Мастацкі гурток з Баршчэва за перыяд сваёй дзейнасці не сустрэўся яшчэ з такой «гасціннасцю», як у Дзернякове.

На пахвалу заслугоўвае толькі старшыня гуртка ЗМВ, які аднак не мог паўстрымаць разбушаваўшыхся хуліганаў з Дзернякова.

Дуб

Ніва

Adres redakcji: Białystok ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 zł półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO I-6-100024.
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA.
Nakład 5000 Błtk F-3

Фінансавы аддзел Павятовай рады нарадовай у Беластоку службовым пісьмом ад 6 лютага г.г. паведамляе грам. І. Ж. з вёскі Каўпакі, што да яго прашэння аб льгоце ў падатку ад 10 ліпеня 1961 года трэба далучыць: пасведчанне, што сын у арміі, і лекарскія пасведчанні аб здароўі бацькоў і сястры Н. Здзіўлены быў грам. І. Ж. падвойна: раз, што меў цярпліва чакаць на адказ, а потым забыў аб напісаным прашэнні (меў на гэта час!) і зрэшты, восенню сын ужо вярнуўся з арміі; другі, што якраз патрэбныя пасведчанні былі складзены амаль у той час што і прашэнне.

Ну што ж, бывае... служба ў арміі кароткая.

М. К.

ЗАКАХАНЫ

— Я без цябе, Маруся, жыць не магу.

— Ты гэта ўжо мне другі год гаворыш, але ўсё ж такі не памёр.

Прыслала Анна Андросюк

СЫН І БАЦЬКА

— Тата, ці патрапіш падпісацца з зачыненымі вачыма?

— Зразумела, патраплю!

— Дык зачыні вочы і падпішы мой дзённік.

Прыслала Антаніна Лукашук

НА РЫНКУ

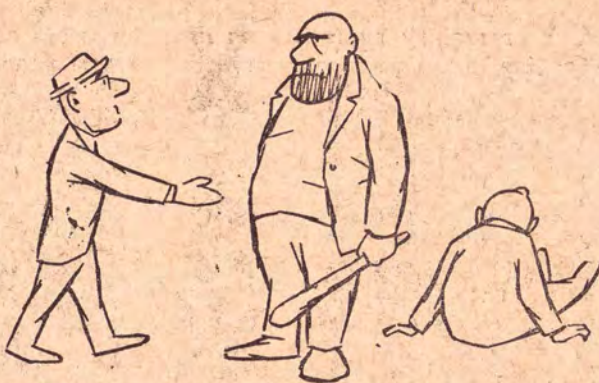
У кабінет доктара ўбягае селянін і гаворыць:

— Хутчэй, пане доктар, мая жонка зламала нагу!

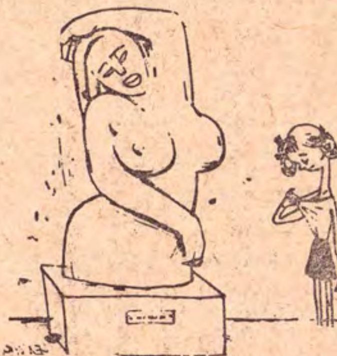
— У якім месцы? — пытае доктар.

— На рынку, — адказаў селянін.

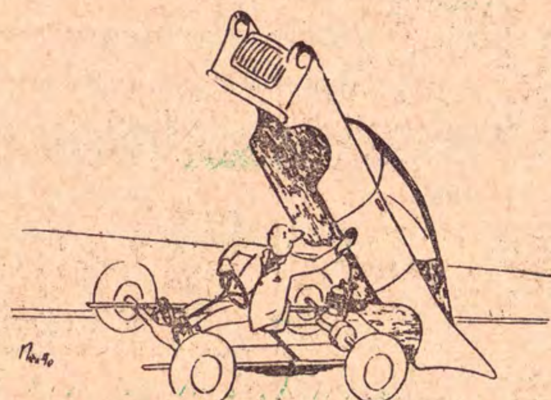
Прыслаў Мікалай Ляўша

— Віншую, вы перамаглі міжнароднага гросмайстра па шахматах.

Без слоў

Рацыяналізатар

Аўтапартрэт

ШТО ГАЛАВА — ТО РОЗУМ

Аднойчы селянін вёз прадаваць капусту ў горад. Раптам уехаў воз у каўдобіну, і капуста пасыпалася ва ўсе бакі па вуліцы. Прахожыя спыніліся і пачалі дзівавацца, што кожная галоўка падае ў свой бок. Усхваляваны селянін сказаў:

— Няма тут над чым здзіўляцца, бо што галава, то і розум.

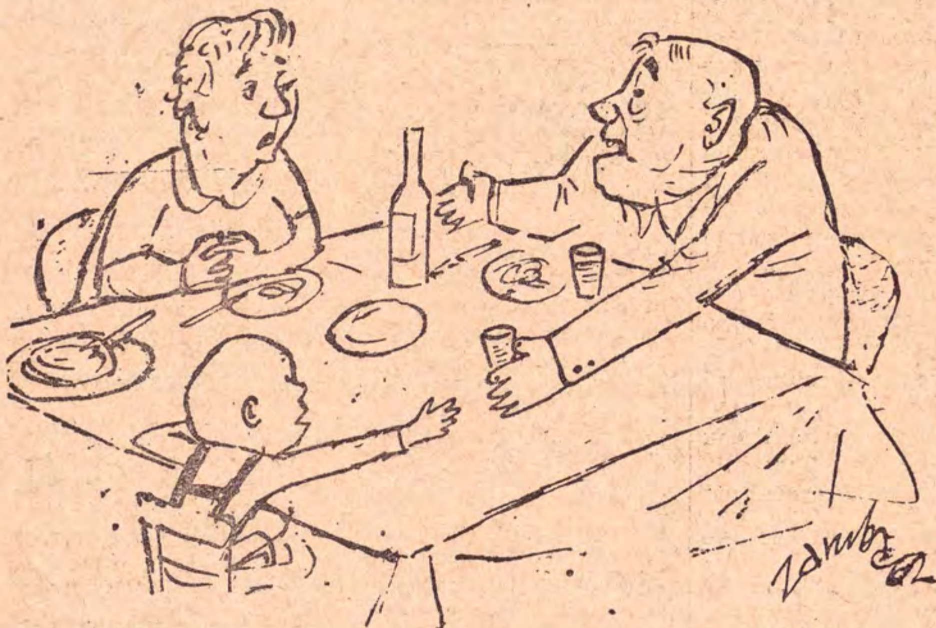
Прыслала Люба Іванюк

ЧАМУ

— Тата, чаму гэты баран не мае рогаў? — пытае ў бацькі малая Зося.

— Бо яшчэ не жанаты, — адказаў той.

Прыслаў Павал Семянюк

— Каб ты не гаварыла, што ўсё сам прапіваю.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ ЧЫТАЧОЎ

Шаноўная Рэдакцыя!

У нас бяда. Не маем адкуль узяць словы песні «Геолагі», а яны нам вельмі патрэбны. Дапамажыце нам, калі ласка, і надрукуйце песню ў бліжэйшым нумары.
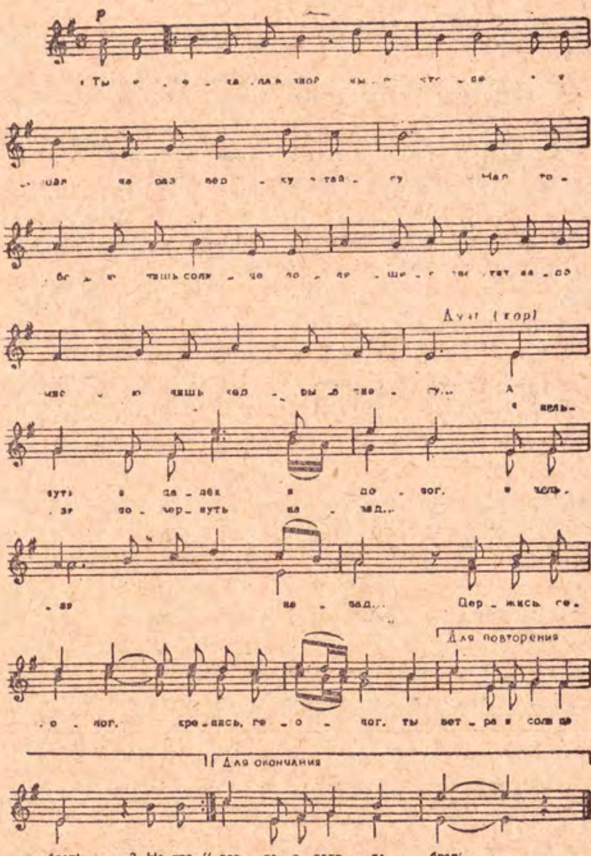
Ірына Кур'яновіч
Марыя Раеўская
Бельск

З прыемнасцю выконваем Вашу просьбу:

ГЕОЛАГІ

Словы С. Грэбеннікава і Н. Дабранравава

Музыка А. Пахмутавай.

Ты уехала в знойные степи,
Я ушёл на разведку в тайгу.
Над тобою лишь солнце палящее светит
Надо мною лишь кедры в снегу...

Припев:

А путь и далёк и долог,
И нельзя повернуть назад...
Держись, геолог,
Крепись, геолог,
Ты — ветра и солнца брат!

На прощанье небес синевою
Чистотою студёной волны,
Голубою заветной Полярной звездою
Поклялись в нашей верности мы.

Припев:

Лучше друга нигде не найду я.
Мы геологи оба с тобой —
Мы умеем и в жизни руду дорогую
Отличить от породы пустой!

Припев:

Я в суровом походе спокоен —
Ты со мной, в каждой песне моей...
Закалённая ветром, и стужей, и зноем,
Только крепче любовь и сильней!

Припев:

А путь и далёк и долог,
И нельзя повернуть назад...
Держись, геолог,
Крепись, геолог,
Ты — ветра и солнца брат!

Шмат зрабіла

(гумарэска)

Адна жанчына кажа да сваёй дачкі:

— Ну, дочка, хопіць сядзець, склаўшы рукі, вазьміся за працу.

— А што мне рабіць? — пытае дачка.

— Што ўсе людзі робяць, тое і ты рабі.

— А як даведацца, што людзі робяць?

— Абыйдзі суседзяў і паглядзі.

Увайшла дачка ў адну хату, бачыць — там жыта веюць. Увайшла ў другую — там ідзе сцірка, параць бялізну. Увайшла ў трэцюю — там хлеб пякуць. Вярнулася дзяўчына дамоў і вырашыла ўзяцца за працу — правеяць жыта, як людзі веюць. Але на бяду ў хаце не было жыта. Вось узяла дзяўчына муку, вынесла на панадворак і давай веяць. Вецер і развеяў усю муку па двары. Адну работу зрабіла, вырашыла ўзяцца за другую. Ускіпяціла ваду. Калі, на грэх, бялізны для сціркі не знайшла — узяла і кінула ў чыгун з варам бацькавы кажух. Засталася толькі трэцяя работа — спячы што-небудзь. Злапала дзяўчына цяля, увапхнула яго ў печ і пайшла да маці, якая ў полі была.

— Ну, дачка, зрабіла што-небудзь? — пытае маці.

— Зрабіла, мама, і то шмат работы. Муку правеяла, кажух выпарыла і цяля спякла.

П. М.

КАЖУХ

Цётка Марына зрабіла сабе новы кажух дублены раманаўскім спосабам. Як вядома, раманаўскія кажухі самыя лепшыя, лёгкія і дажджу не баяцца. Такі кажух кожны здалёк пазнае і ад зайздрасці языком прыцмоквае. Раманаўскі кажух цёмна - шэрага колеру, нічога супольнага не мае ён з белымі, ні чорнымі кажухамі, якія мы сустракаем на кожным кроку. Цяпер такіх кажухоў няма, бо раманаўскія майстры пераваяліся.

Цяпер чытачам зразумела, чаму Марына хадзіла з задзертай галавою і пры кожнай нагодзе адхіляла крысо, паказваючы пушыстую аўчынку, якой і ліса пазайздросціла б.

Неяк выбралася Марына на кірмаш яблыкі прадаць ды патрэбную ўсячыну купіць. Прыехала Марына на рынак, коням торбы павесіла, па прычыне адлігі кажух зняла, зложыла і села на яго.

Сядзіць Марына на кажусе, яблыкі меркай мерае, ажно падыходзіць кучаравы хлапец і просіць паўмеркі яблык. Выцягнуў хлапец грошы, бачыць Марына: упусціў сінюю паперку. Не прыкмеціўшы страты, наступіў ён на гэтую паперку, рассунуў яблыкі па кішэнях, заплаціў і пайшоў сабе.

Дваццаць злотых — грошы невялікія, але самі з неба не падаюць. Саскочыла Марына з воза, падняла паперку, улазіць назад на воз, а кажуха як бы і не было. Марына ў крык. Дзве дзесяткі знайшла, а пяцьдзесят сотняў згубіла.

Збегліся дапытлівыя, але даведаўшыся, што справа ў кажусе, разышліся. Не разбіраюцца людзі ў раманаўскіх кажухах, не шкадуюць Марыны, кожнаму свой кажух бліжэй цела.

Як Марына не галасіла, кажуха не вярнула. Дадаць да гэтай гісторыі няма чаго. Гаворачы між намі, нашыя людзі, часта ганяючыся за малым, губляюць вялікае. Можна было б ім дапамагчы парадай або прыкладам аб гэтым кажусе. На жаль на такіх людзей самыя добрыя парады дзейнічаюць менш ад сіняй дваццацізалатовай паперкі.

Дзядзька Лявон